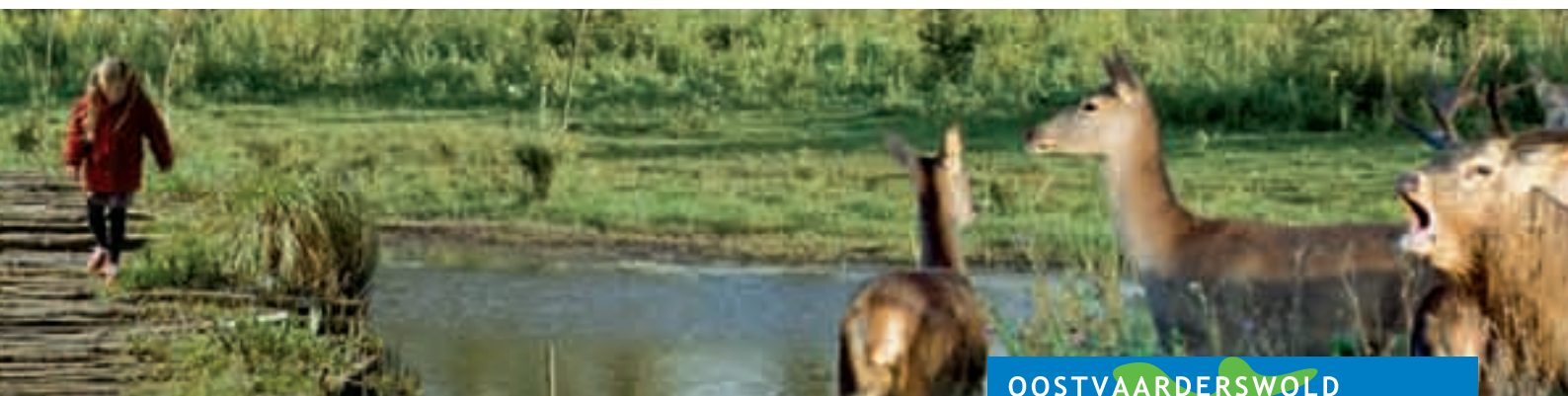

OOSTVAARDERSWOLD

Structuurvisie OostvaardersWold

Ontwerp

OOSTVAARDERSWOLD

Leeswijzer

De ontwerp-structuurvisie OostvaardersWold bestaat uit drie onderdelen.

Deel A beschrijft en onderbouwt het ontwerp en geeft het streefbeeld voor de inrichting van het plangebied weer. Dit streefbeeld voldoet aan de doelen van het project en de minimale vereisten. Hoofdstuk 1 is de inleiding. Hoofdstuk 2 beschrijft de visie en doelstellingen. In hoofdstuk 3 is aangegeven welke uitgangspunten zijn gehanteerd voor het ontwerp. Deze uitgangspunten worden in hoofdstuk 4 gecombineerd tot een integraal ontwerp. Hoofdstuk 5 gaat daarna in op de realisatiefase. Aan het eind van deel A zijn een begrippenlijst en een literatuurlijst opgenomen.

Een groot deel van de uitgangspunten is zodanig fundamenteel voor het behalen van de doelstellingen dat ervoor gekozen is om deze te beschrijven in de vorm van een programma van eisen. Dit programma van eisen beschrijft de randvoorwaarden aan de inrichting van het plangebied. Het programma van eisen vormt deel B van de ontwerp-structuurvisie.

Deel C is een partiële herziening van het Omgevingsplan Flevoland 2006. Daar waar de ontwerp-structuurvisie OostvaardersWold leidt tot aanpassing of aanvulling van het Omgevingsplan Flevoland 2006 is dit in deel C aangegeven, in de vorm van nieuwe teksten of nieuwe kaarten.

Samen werken aan nieuwe natuur en recreatie

OostvaardersWold is een project van de provincie Flevoland met de gemeenten Almere, Zeewolde en Lelystad, het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, het Waterschap Zuiderzeeland en Staatsbosbeheer. Samen werken zij aan de ontwikkeling van een gebied in Zuidelijk Flevoland dat grootschalige nieuwe natuur, water en recreatie combineert.

OOSTVAARDERSWOLD

Inhoudsopgave

Leeswijzer	3

Deel A

Visie groenblauwe zone OostvaardersWold

Samenvatting	9

1. Inleiding	13

Aanleiding en doel structuurvisie	13
Plangebied structuurvisie	13
Procedure	13

2. Visie en doelstellingen	15

2.1 Visie OostvaardersWold	15
2.2 Doelstellingen	15
2.3 Visie van inwoners	18

3. Uitgangspunten voor het ontwerp	21

3.1 Ondergrond en landschap	21
3.2 Water	27
3.3 Natuur	31
3.4 Infrastructuur	37
3.5 Recreatie	41
3.6 Relatie met de omgeving	48

4. Ontwerp	51

4.1 Blik op Oostvaardersland	51
4.2 Inrichting van de zone	53
4.3 Gebruik en beleving	57
4.4 Bijdragen van inwoners aan het ontwerp	62
4.5 Zoekgebied vervallen	63

5. Realisatie	65

5.1 Fasering	65
5.2 Financiering	65
5.3 Rolverdeling	66
5.4 Randvoorwaarden voor de verdere uitwerking	66
5.5 Beheer	66

Begrippenlijst	67

Geraadpleegde bronnen	71

Deel B

Programma van Eisen

Programma van Eisen	75

De eerste laag: ondergrond en het landschap	75
De tweede laag: het watersysteem	76
De derde laag: natuur	77
De vierde laag: recreatie en infrastructuur	78

Deel C

Wijzigingen Omgevingsplan Flevoland 2006

Wijzigingen Omgevingsplan Flevoland 2006	83

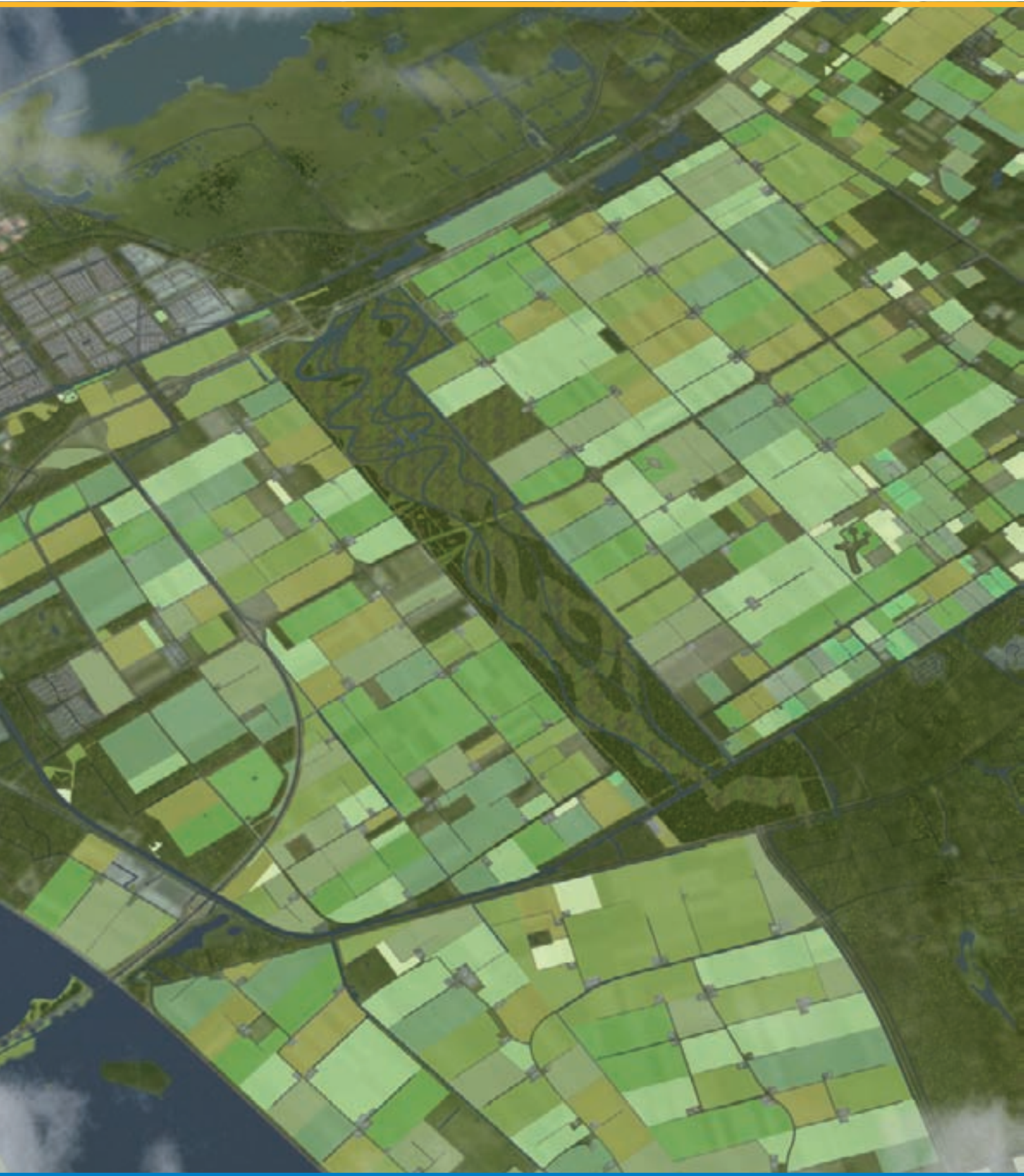

OOSTVAARDERSWOLD

Deel A

Visie groenblauwe zone OostvaardersWold

Samenvatting

Voor het eerst in de nog jonge geschiedenis van de provincie Flevoland verandert een grootschalig gebied van functie. Bijna 2.000 hectare landbouwgrond in het open middengebied van Zuidelijk Flevoland wordt omgevormd tot het natuur- en recreatiegebied OostvaardersWold (ook groenblauwe zone genoemd). Een dergelijk omvangrijke functieverandering heeft voor Flevoland maatschappelijk een grote impact. Circa dertig goede boerenbedrijven maken plaats voor een multifunctionele robuuste verbinding tussen de Oostvaardersplassen en het Horsterwold, waardoor een aaneengesloten natuur- en recreatiegebied ontstaat van 15.000 hectare. Met de realisatie van het OostvaardersWold neemt Flevoland de verantwoordelijkheid op zich om een bijdrage te leveren aan behoud van de leefbaarheid in de Noordvleugel van de Randstad.

Maatschappelijk draagvlak

De structuurvisie OostvaardersWold bevat een onderbouwing voor de inrichting van het OostvaardersWold, die uitmondt in een ontwerp op hoofdlijnen. Aangevuld met een programma van eisen wordt het ontwerp gebruikt voor een nieuw op te stellen bestemmingsplan. Bij het opstellen van het ontwerp heeft maatschappelijk draagvlak een belangrijke rol gespeeld, juist vanwege de impact die de aanleg van het OostvaardersWold voor de inwoners van Zuidelijk Flevoland heeft. Er is een klankbordgroep ingesteld waarin maatschappelijke organisaties vanaf het begin van de planvorming hebben kunnen adviseren aan het politiek bestuur.

Daarnaast heeft inwonersparticipatie plaatsgevonden met als doel ideeën voor de inrichting van de groenblauwe zone boven tafel te krijgen, een beeld te krijgen van het toekomstig gebruik en daarmee te werken aan draagvlak en betrokkenheid. Er zijn twee creatieve bijeenkomsten geweest waar een gevarieerd samengestelde groep van 30 inwoners een breed scala aan opmerkingen, suggesties en plannen heeft aangedragen. Deze ideeën zijn voor het beoordelen van het draagvlak getoetst in een representatieve enquête onder ruim 500 mensen. De belangrijkste conclusies van de inwonersparticipatie zijn waar mogelijk verwerkt in het ontwerp.

Uitgangspunten

OostvaardersWold is een gebied waarin de functies natuur,

water en recreatie worden gecombineerd, waardoor het tenminste eenderde minder ruimte inneemt dan wanneer deze functies afzonderlijk gerealiseerd zouden worden. Omdat het OostvaardersWold twee andere natuurgebieden - de Oostvaardersplassen en het Horsterwold - met elkaar verbindt, wordt de waarde voor natuur en recreatie extra versterkt. Het aaneengesloten gebied dat ontstaat heeft als werktitel "Het Oostvaardersland" gekregen. De drie-eenheid van het Oostvaardersland, inclusief aangrenzende bosgebieden, is met 15.000 hectare zo groot en divers dat er een enorme variatie aan natuur ontstaat, waardoor meerdere doelgroepen van recreanten zich aangetrokken zullen voelen.

Voor de inrichting van het OostvaardersWold is gekozen om de ondergrond en het landschap als vertrekpunt te nemen. De bodem met daarop het typisch Flevolandse cultuurlandschap stelt voorwaarden aan de wijze waarop functies als water, natuur en recreatie kunnen worden vormgegeven. In de vormgeving van de grenzen en de watergangen is aansluiting gezocht bij de maatvoering van het omliggende landbouwgebied. Verder is er specifiek gekeken naar de noodzakelijke aanpassingen voor de infrastructuur, zodat bereikbaarheid en verkeersveiligheid gegarandeerd blijven. Tot slot is in het ontwerp gezorgd voor een inpassing in de omgeving; met name de overgang naar het landbouwgebied aan de noordoostelijke zijde van het OostvaardersWold is zorgvuldig vormgegeven om te waarborgen dat de boerenbedrijven in dat middengebied hun bedrijfsvoering kunnen voortzetten.

Hoewel het ontwerp zich in eerste instantie concentreert op de inrichting van het OostvaardersWold, staan in deze structuurvisie ook inrichtingsvoorstellen voor de twee gebieden die door het OostvaardersWold met elkaar verbonden worden. Dat is nodig om ervoor te zorgen dat de groenblauwe zone ook daadwerkelijk leidt tot een samenhangend ecologisch systeem. Daarnaast is het vooral voor de uitwerking van de recreatiemogelijkheden van belang om het Oostvaardersland als een geheel te benaderen waarbinnen diverse typen recreanten aan hun trekken kunnen komen.

Inrichting

Het OostvaardersWold is een verbindingszone van ongeveer 11 kilometer lang en gemiddeld anderhalve kilometer breed,

die de edelherten, konikpaarden en heckrunderen uit de Oostvaardersplassen in staat stelt om het bosrijke en beschutte Horsterwold bij Zeewolde te bereiken. Daar waar vaarwegen, wegen of een spoorlijn gekruist worden, komen ecopassages die ervoor zorgen dat de dieren ongestoord kunnen oversteken zonder dat het verkeer er last van heeft. Het OostvaardersWold wordt ingericht als deltanatuur, met een rijke diversiteit aan flora en fauna. Het watersysteem wordt robuust en duurzaam en om de natuurkwaliteit te versterken komen er veel geleidelijke overgangen van nat naar droog. Vanuit deze uitgangspunten is ervoor gekozen het water via een open verbinding vanuit de Hoge Vaart ter hoogte van het Horsterwold via twee brede watergangen het OostvaardersWold binnen te laten stromen. Voorbij de Vogelweg, die het gebied halverwege doorsnijdt, worden de twee watergangen smaller en krijgen ze meer vertakkingen. Dit deel van het OostvaardersWold ligt het laagst, waardoor het hier drassiger is dan aan de zuidzijde van de Vogelweg. In tijden van hevige regenval wordt in het deel tussen Vogelweg en snelweg A6 tijdelijk water geborgen. In dat soort periodes zullen grote delen van gebied ten noorden van de Vogelweg onder water komen te staan. Door het water vanuit de Hoge Vaart tijdelijk in het OostvaardersWold te bergen, hoeven elders in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland minder maatregelen worden genomen om wateroverlast in de toekomst te voorkomen. Via een stuw nabij de A6 wordt geregeld dat het water eventueel uit het OostvaardersWold kan stromen in de Lage Vaart.

De twee hoofdwatergangen worden ook gebruikt als natuurlijke afscheiding voor het leefgebied van heckrunderen en konikpaarden. De oevers worden zodanig ingericht dat deze dieren deze waterstrengen niet zullen oversteken. Hun leefgebied bevindt zich tussen de twee strengen. Edelherten kunnen zich in de hele zone begeven, omdat de waterstrengen voor deze goede zwemmers geen barrière vormen. Edelherten zijn schuw en zullen de delen mijden waar vaak mensen zijn. Door niet alle drie de grote grazers in het gehele OostvaardersWold toe te laten, ontstaat er variatie in begroeiing. Waar heckrunderen en konikpaarden kunnen komen, grazen zij het landschap open. Buiten de waterstrengen zal meer bos ontstaan. Die zones van bos aan beide lange buitenzijden van het OostvaardersWold krijgen een eigen functie. Aan de zuidoostkant van de Vogelweg vormt het bos een rustgebied,

waar edelherten zich veilig kunnen terugtrekken. In de bosrand aan de andere lange zijde (aan de kant van Almere) komen paden en voorzieningen voor recreanten, zoals picknickvelden en uitkijkpunten.

In het meest noordoostelijk deel, tegen de A6 aan, komt buiten de waterstrengen een foerageergebied voor bruine en blauwe kiekendieven die nestelen in de Oostvaardersplassen. Het gaat om nieuw foerageergebied voor kiekendieven die nu op voedsel jagen in gebieden waar de gemeenten Almere en Lelystad stedelijke uitbreiding willen realiseren.

Voor recreatieve wandelaars en fietsers betekent het OostvaardersWold een forse uitbreiding van de bestaande routes in Zuidelijk Flevoland. Uitbreiding in kilometers en in attractiviteit. Fietsers kunnen een rondje OostvaardersWold maken, maar ze kunnen ook de Oostvaardersplassen en het Horsterwold bereiken vanuit het OostvaardersWold. Voor zowel wandelaars als fietsers wordt gezocht naar aansluiting op de landelijke lange afstandsroutes.

Oostvaardersplassen, OostvaardersWold en Horsterwold vormen één ecologisch systeem, maar ze zijn ook verschillend. De Oostvaardersplassen blijven voor het grootste deel een natuurgebied, waar de dieren het primaat hebben. Mensen kunnen er alleen onder begeleiding in, of er vanaf uitkijkpunten naar kijken. De Oostvaardersplassen zijn voornamelijk kijknatuur.

Het OostvaardersWold biedt natuurliefhebbers de kans om de natuur van veel dichterbij te beleven. Vanaf uitkijkpunten zie je de grote grazers veel beter dan in de Oostvaardersplassen. En wie het leuk vindt, kan zich in het leefgebied van de edelherten, heckrunderen en konikpaarden wagen. Gebaande paden zijn daar nauwelijks, behalve de routes die de dieren zelf volgen. Het volgen van deze routes kan bijzondere ervaringen opleveren. Dat heet zwerfnatuur. De belangrijkste toegangspoort van het OostvaardersWold is aan de Vogelweg, komend uit de richting van Almere. Daar is voldoende ruimte om de auto te parkeren. Er starten wandel-, fiets- en kanoroutes, mogelijk komt daar een bezoekerscentrum en/of een restaurant. De zone bij die toegangspoort en andere kleinere toegangspoorten aan de kant van Almere, wordt ingericht als doenatuur: daar kun je wat doen.

In het Horsterwold ligt het accent nog meer op doenatuur. Het hart van het Horsterwold (rondom de huidige Stille Kern) is het deel waar de grote grazers kunnen komen en waar ook fietsroutes doorheen lopen. Daaromheen ligt in de richting van Zeewolde een brede band van bos, waar in de toekomst tal van recreatiemogelijkheden kunnen worden ontwikkeld. Nu al zijn daar campings en een golfbaan. Daarmee wordt de rand van het Horsterwold dé plek voor intensievere (verblijfs)recreatie.

Hoe de overgangszone met Almere er precies uit gaat zien, is nog niet duidelijk. Dat kan pas uitgewerkt worden als keuzes zijn gemaakt over de omvang van de woningbouw, aan de oostkant van Almere. Duidelijk is wel dat het OostvaardersWold tal van kansen biedt voor een functionele en mooie overgang tussen stad en land. Het profiel van de overgang met het landbouwgebied aan de noordoostzijde van het OostvaardersWold, is daarentegen helder. Met twee watertochten en daar tussenin een kade als waterkering wordt ervoor gezorgd dat het landbouwgebied geen last heeft van overstromend water of kwelwater. Bovendien worden de oevers van de watertochten steil gemaakt en er worden hekken geplaatst, zodat het voor edelherten en de andere grote grazers onmogelijk wordt om buiten het OostvaardersWold te komen.

Edelherten, konikpaarden, heckrunderen en kiekendieven zijn in hun leefgebied weinig gevoelig voor verstoring van vliegverkeer rondom Lelystad Airport. Alleen voor edelherten is het wel wenselijk dat ze zich kunnen terugtrekken in een rustgebied. Om er zeker van te zijn dat ze daar geen last hebben van vliegtuigen, is het rustgebied ten zuiden van de Vogelweg komen te liggen.

Bij het ontwerp voor het OostvaardersWold is zorgvuldig gekeken naar de bereikbaarheid van de omgeving. Een aantal wegen wordt doorsneden door het OostvaardersWold en dat zou kunnen leiden tot lange omrijroutes voor bestemmingverkeer en landbouwverkeer. Om te voorkomen dat de bereikbaarheid verslechtert, worden extra voorzieningen gerealiseerd. Voorbeeld is een nieuwe brug over de Hoge Vaart, die nodig is omdat de Adelaarsbrug wordt omgebouwd tot ecoduct. De Vogelweg houdt haar functie als gebieds-ontsluitingsweg, maar de maximumsnelheid gaat ter hoogte van het OostvaardersWold omlaag naar 60 kilometer per uur.

Vervolproces

De structuurvisie wordt na inspraak volgens planning medio 2009 vastgesteld door Provinciale Staten van Flevoland als richtinggevend kader voor de realisatie van het OostvaardersWold. Voor de samenwerkende overheden onder regie van de provincie Flevoland is de volgende stap om de structuurvisie in 2009 te vertalen in afspraken over samenwerking bij de realisatie van het OostvaardersWold en bij de financiering van het plan.

Uiterlijk 1 januari 2011 moet het bestemmingplan klaar zijn, voor de boeren die er nu wonen en hun gezinnen moet dan een passende plek elders zijn gevonden en vanaf 2011 kunnen graafmachines, aannemers en natuurbouwers aan de slag om watergangen te graven, bomen en struiken te planten, ecoducten te bouwen en paden aan te leggen. Met het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit is afgesproken dat het OostvaardersWold in 2014 is gerealiseerd.

Wanneer de eerste edelherten in 2015 het OostvaardersWold betreden, is de groenblauwe zone nog geen volgroeid natuurgebied. De grote grazers zullen er wellicht enige maanden over doen voordat ze hun nieuwe leefgebied ontdekken. En ook voor recreanten zal het er in het begin nog piepjong uitzien. Maar wie er tien of vijftien jaar later komt, die zal verbaasd zijn hoe snel er uit de vruchtbare polderklei vitale deltanatuur is ontstaan, die nieuwe kwaliteiten biedt aan mens en dier in Flevoland. Recreatief is het Oostvaardersland rond 2030 een gebied dat jaarlijks enkele honderdduizenden bezoekers trekt, vooral uit de Noordvleugel van de Randstad. Er is een nieuwe economische dynamiek ontstaan, als spin-off van de natuurlijke omgeving. Specifieke natuurliefhebbers komen in kleinere aantallen, maar doen in 2030 waarnemingen van diersoorten die nu niet in Nederland voorkomen of op het punt staan uit te sterven.

In 2030 is het natuur- en recreatiegebied volgroeid. Hiermee is het traject voltooid dat op 2 november 2006 werd ingezet met het vastleggen van de locatie voor het OostvaardersWold in het Omgevingsplan Flevoland 2006.

1. Plangebied OostvaardersWold

1 Inleiding

De groenblauwe zone OostvaardersWold wordt een nieuw recreatie- en natuurgebied in Zuidelijk Flevoland. Deze structuurvisie bevat een uitwerking van de inrichting van het OostvaardersWold. Bij de inrichting wordt inhoud gegeven aan ontwikkelingen en uitdagingen in Zuidelijk Flevoland, waarvoor landelijke en regionale overheden met elkaar een samenwerkingsverband zijn aangegaan. Het ontwerp voor het OostvaardersWold, dat in de structuurvisie wordt opgenomen, heeft als oogmerk de natuur- en recreatiefunctie in de Noordvleugel van de Randstad te versterken en zo bij te dragen aan een goede woon-, werk- en leefomgeving in Zuidelijk Flevoland. Het OostvaardersWold wordt gerealiseerd in de periode 2010 - 2014, de structuurvisie gaat vooral in op deze periode en geeft een doorkijk naar 2030.

Aanleiding en doel structuurvisie

In de Nota Ruimte heeft het rijk gesteld dat er een ecologische verbinding tussen de Oostvaardersplassen-Veluwe-Duitsland moet komen. De regierol hiervoor ligt bij de betreffende provincies. De provincie Flevoland heeft in het Omgevingsplan Flevoland 2006 aangegeven deze natuurverbinding te willen combineren met waterberging en recreatie. Deze drie onderdelen zullen als samenhangend pakket gerealiseerd worden in de groenblauwe zone OostvaardersWold.

Om het belang van het OostvaardersWold voor Zuidelijk Flevoland en het gehele Noordvleugelgebied aan te geven, hebben Provinciale Staten het OostvaardersWold aangemerkt als één van de speerpuntgebieden in het Omgevingsplan Flevoland 2006. Het omgevingsplan geeft daarmee het beleidsmatig kader voor de groenblauwe zone. De structuurvisie geeft in hoofdlijnen weer hoe OostvaardersWold er uit gaat zien en wat dit betekent voor de direct daaraan grenzende gebieden, het Kotterbos en het Horsterwold. De visie geeft inzicht in de keuzes die zijn gemaakt bij het uitwerken van de inrichting. Ook geeft de structuurvisie weer wat de voorgenomen ontwikkeling betekent voor de huidige en toekomstige gebruikers.

Verordening

Op 1 juli 2008 hebben Provinciale Staten een voorbereidingsbesluit genomen, ter voorbereiding op het opstellen van bestemmingsplannen voor de groenblauwe zone. Als vervolg

daarop is een ontwerp-verordening opgesteld en ter inzage gelegd, waarin bepalingen zijn opgenomen over de toekomstige inrichting van het OostvaardersWold.

Eén van de bepalingen in de ontwerp-verordening betreft de begrenzing van de groenblauwe zone. Tot aan het ter inzage leggen van de ontwerp-verordening was er sprake van een aangewezen gebied van 1650 hectare voor het OostvaardersWold plus een zoekgebied van ca. 900 hectare. In het Omgevingsplan staat dat de grondeigenaren in dat zoekgebied vrijwillig hun grond aan de provincie kunnen aanbieden. Bij het vaststellen van de verordening op 11 december 2008 zijn drie kavels toegevoegd aan het plangebied van OostvaardersWold. De betrokken eigenaren hebben aangegeven dat zij, deels onder voorwaarden, bereid zijn hun bedrijf te verkopen. Daarmee is tegelijk het zoekgebied opgeheven.

Plangebied structuurvisie

Voor het realiseren en het goed functioneren van de groenblauwe zone moeten (inrichtings)maatregelen worden getroffen in de groenblauwe zone OostvaardersWold, maar ook in gebieden die door deze zone worden verbonden, het Kotterbos en een deel van het Horsterwold. De Structuurvisie groenblauwe zone OostvaardersWold heeft daarom zowel betrekking op de groenblauwe zone zelf als op de aangrenzende gebieden.

Procedure

De ontwerp-structuurvisie groenblauwe zone OostvaardersWold is opgesteld door de projectorganisatie OostvaardersWold, in opdracht van de stuurgroep OostvaardersWold. De stuurgroep bestaat uit de provincie Flevoland, de gemeenten Zeewolde, Almere en Lelystad, het Waterschap Zuiderzeeland, het ministerie van Landbouw Natuurbeheer en Voedselkwaliteit en Staatsbosbeheer.

Ter voorbereiding op de structuurvisie zijn inwoners van Flevoland gevraagd naar hun visie op de inrichting van het OostvaardersWold. Tijdens dit participatieproces hebben inwoners door middel van een creatieve ontwerpbijsamenkomst en een representatieve enquête hun ideeën en wensen naar voren kunnen brengen. Verder hebben diverse werkbijsamenkomsten en expertmeetings plaatsgevonden, met tal van deskundigen op het gebied van natuur, water en recreatie.

Ook is de ontwerp-structuurvisie toegezonden aan diverse maatschappelijke organisaties en aan diverse overheden en overheidsinstanties.

Voorafgaand aan de ontwerp-structuurvisie is een variantenstudie uitgevoerd, ondersteund met een milieueffectrapportage en een landbouweffectrapportage. Op basis hiervan heeft de stuurgroep OostvaardersWold gekozen voor een voorkeursalternatief, dat in de structuurvisie wordt uitgewerkt tot het ontwerp voor het OostvaardersWold.

De ontwerp-structuurvisie zal tegelijk met de milieueffectrapportage overeenkomstig de provinciale inspraakverordening vanaf 29 januari gedurende 6 weken ter inzage liggen. Gedurende deze periode heeft iedereen de gelegenheid te reageren op de ontwerp-structuurvisie en de milieueffectrapportage.

De ontwerp-structuurvisie wordt voorgelegd aan de Provinciale Omgevingsplancommissie en de klankbordgroep OostvaardersWold. De visie wordt daarnaast besproken in de algemene besturen van de betrokken gemeenten en het waterschap. De adviezen die hieruit naar voren komen worden samen met de inspraakreacties gebundeld en verwerkt in een antwoordnota.

Provinciale Staten zullen de structuurvisie medio 2009 vaststellen.

Het is niet mogelijk om tegen de structuurvisie beroep of bezwaar aan te tekenen.

Voor het in het OostvaardersWold te realiseren gedeelte van de robuuste verbinding is de afspraak gemaakt dat deze in 2014 aangelegd moet zijn. Om dit te kunnen garanderen zullen in 2010 bestemmingsplannen of een inpassingsplan moeten worden vastgesteld op basis waarvan de inrichtingswerkzaamheden kunnen worden uitgevoerd.

2 Visie en doelstellingen

2.1 Visie OostvaardersWold

Het OostvaardersWold wordt een voor Nederland uniek natuurgebied met internationale betekenis, waar mensen vlak bij de stad de wildernis kunnen ervaren. Het vormt een verbinding tussen grote natuurgebieden en versterkt daarmee de samenhang en kwaliteit van de Ecologische Hoofdstructuur. Het biedt nieuwe recreatiemogelijkheden voor de Noordvleugel van de Randstad en het biedt een oplossing voor toenemende kans op wateroverlast als gevolg van de klimaatverandering en bodemdaling.

De aanleg van het OostvaardersWold verbetert de kwaliteit van leven in een gebied dat onder grote verstedelijkingsdruk staat. Het is een voorwaarde voor een goed woon-, werk- en leefklimaat in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland. Het OostvaardersWold versterkt de concurrentiepositie van de regio en heeft daarmee ook een economisch meerwaarde. Het biedt zowel voor Almere als voor Zeewolde en Lelystad een impuls voor de recreatiesector.

De verschillende functies voor het OostvaardersWold worden gerealiseerd als een samenhangend pakket dat duurzaam kan functioneren. Water, natuur en recreatie liggen niet naast elkaar, maar zijn gecombineerd tot één in elkaar grijpend systeem. De bodem en het watersysteem zijn sturend voor de te realiseren natuurwaarden; de aanwezigheid van natuur en water zijn onderdeel van de recreatieve beleving. Voordeel van deze integrale benadering is dat er minder beslag op de beperkte ruimte wordt gelegd. Als de doelen voor natuur, waterberging en recreatie afzonderlijk gerealiseerd zouden worden, is een gebied van ongeveer 3000 hectare nodig. Dankzij het combineren van functies is een oppervlakte van 1950 hectare nodig.

Het OostvaardersWold staat niet op zich. Het vormt samen met de Oostvaardersplassen, het Horsterwold en aangrenzende kleinere bossen een aaneengesloten natuur- en recreatiegebied van 15.000 hectare. Dat is een gebied dat zich qua schaal kan meten met de grote natuurgebieden in Nederland. Bijzonder is dat ieder deelgebied zijn eigen karakteristieken heeft die een breed scala van verschillende soorten natuurbeleving mogelijk maken. In de Oostvaardersplassen hebben de dieren een weids leefgebied waar de

mensen maar beperkt toegang heeft en de natuur vooral van een afstand kan bekijken. Het Horsterwold biedt volop mogelijkheden voor allerlei vormen van intensievere recreatie. Denk aan campings, een toeristische attractie en de nu al aanwezige golfbaan. De grote grazers die nu nog alleen in de Oostvaardersplassen leven, zorgen voor heel bijzondere natuurbeleving in het OostvaardersWold. Want in deze verbindingzone gaat zwerfnatuur ontstaan, waar je met de laarzen aan doorheen kunt struinen en heckrunderen, konikpaarden en edelherten van dichtbij kunt beleven. Aan de randen van het OostvaardersWold komen uitkijkpunten en fiets- en wandelpaden waar jaarlijks honderdduizenden mensen gebruik van zullen maken.

De aanleg van het OostvaardersWold betekent een grote ingreep in het landschap van Zuidelijk Flevoland. Deze ingreep zal gedaan worden met respect voor de cultuurhistorie van dit gebied. De bodemopbouw, de aanwezigheid van archeologische waarden en bestaande zichtlijnen en ontwerpprincipes worden gebruikt als inspiratiebron voor de nieuwe inrichting, zodat ook het OostvaardersWold straks past in het grootschalige karakter van Zuidelijk Flevoland.

2.2 Doelstellingen

De realisatie van de groenblauwe zone OostvaardersWold is ingegeven vanuit meerdere doelstellingen. De meeste doelstellingen komen voort uit rijksbeleid en provinciaal beleid, sommige hebben hun oorsprong in gemeentelijk beleid.

Binnen het project OostvaardersWold is onderscheid gemaakt in een hoofddoelstelling met twee randvoorwaarden, doelstellingen die voortkomen uit het project zelf en doelstellingen uit andere projecten waarvoor in de groenblauwe zone naar oplossingen is gezocht.

De hoofddoelstelling met bijbehorende randvoorwaarden moet in ieder geval gerealiseerd worden.

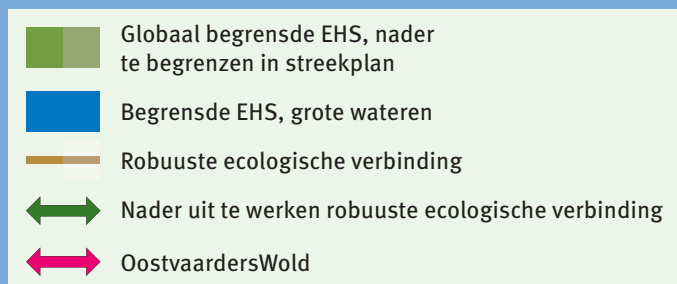
Voor de projectdoelstellingen is het streven om deze zo optimaal mogelijk te realiseren. Voor de doelstellingen vanuit andere projecten is het ontwerp zo uitgewerkt dat er maximale ruimte is om deze doelstellingen mee te nemen.

2. Overzichtskaart

3. OostvaardersWold in de Ecologische Hoofdstructuur

Doelstellingen OostvaardersWold

Hoofddoelstelling: Realisatie van een robuuste ecologische verbinding met als doelsoort het edelhert.

Randvoorwaarden:

- Duurzame inrichting van het watersysteem binnen het OostvaardersWold
- 85% is beleefbaar voor recreanten

Overige projectdoelstellingen:

- bijdrage aan de waterberging van Zuidelijk en Oostelijk Flevoland
- gebruik van de zone door heckrunderen en konikpaarden
- het creëren van topnatuur
- het ervaren van een Unique Selling Point (USP) op het gebied van natuurgerichte recreatie

Doelstellingen vanuit andere projecten:

- ruimte scheppen voor foerageergebied voor bruine en blauwe kiekendieven
- ruimte scheppen voor boscompensatie
- creëren van recreatief uitloopegebied voor Almere

2.3 Visie van inwoners

Voor het verkrijgen van draagvlak voor het OostvaardersWold is, voorafgaand aan het opstellen van een structuurvisie, inwoners gevraagd naar hun ideeën over de inrichting. Daarvoor is een inwonersparticipatie georganiseerd, waarin inwoners (als toekomstige gebruikers) konden meedenken over hoe het nieuwe natuur- en recreatiegebied eruit moet komen te zien. In totaal hebben ruim 500 mensen een bijdrage geleverd aan dit participatieproces.

De inwonersparticipatie heeft een betrouwbaar en representatief beeld opgeleverd van wensen en suggesties voor de inrichting, zoals die bestaan bij inwoners van Flevoland. De conclusies zijn in het eindrapport Inwonersparticipatie OostvaardersWold als volgt benoemd:

1. Er is veel draagvlak voor het creëren van gevarieerde natuur, waarbij het landschap een contrast vormt met het huidige vlakke en rechtlijnige landschap van Flevoland.
2. Aan beide lange zijden moet buiten het OostvaardersWold een overgangszone komen, aan de ene zijde met het

landbouwgebied, aan de andere zijde met het toekomstige Almere-Oost. Over de inrichting van deze overgangszones hebben inwoners tal van suggesties gedaan.

3. Het OostvaardersWold moet beslist voor een groot deel toegankelijk zijn voor mensen, maar er mogen ook best delen van het gebied alleen toegankelijk zijn voor dieren. Het OostvaardersWold moet geen net aangelegd park worden. Goede voorzieningen, een educatief centrum kunnen vooral aan de randen komen. De kern van het OostvaardersWold bestaat uit het beleven van vrije natuur. Bij veel ontwerpen van inwoners zie je terug dat men binnen het OostvaardersWold gebruiksfuncties van elkaar scheidt.
4. Er zijn tientallen suggesties gedaan over de wijze waarop mensen als recreant van het gebied gebruik willen maken. Fietsen en wandelen wil men er in ieder geval, op verharde maar zeker ook op onverharde paden. Ook water wordt vaak genoemd in relatie tot recreatiemogelijkheden.

5. Zicht- en uitkijkpunten worden vaak genoemd als aantrekkelijk element van het OostvaardersWold. Dat kan door heuvels aan te leggen, maar ook door uitkijktorens en vogelhutten.
6. Veel mensen vinden het van belang dat de infrastructuur in en rondom het OostvaardersWold zodanig wordt ingericht dat bewoners in de buurt en lokaal landbouwverkeer werk en woning goed kunnen bereiken. Een snelheidbeperking tot 60 kilometer per uur kan rekenen op groot draagvlak.
7. Het toestaan van heckrunderen en konikpaarden in het OostvaardersWold heeft draagvlak bij inwoners, mits er maatregelen worden getroffen om mens en dier goed samen te laten gaan. In de ontwerpen van inwoners worden veel suggesties gedaan om de dieren van de mens te scheiden (bijvoorbeeld scheidingen door water).

Uitgangspunt in de structuurvisie is dat met deze zeven hoofdconclusies waar mogelijk rekening wordt gehouden bij het maken van een ontwerp voor het OostvaardersWold.

4. Lagenbenadering

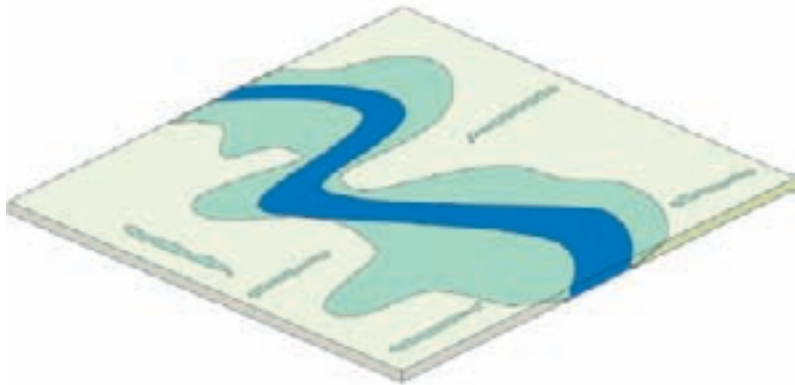
Antropogeen (mensen)

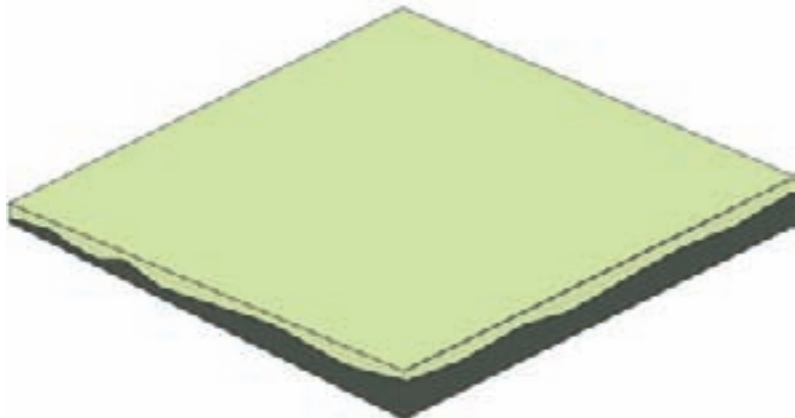
Biotisch (natuur)

Water

Abiotisch (bodemsoort en hoogteligging)

3 Uitgangspunten voor het ontwerp

In dit hoofdstuk wordt beschreven welke uitgangspunten gehanteerd zijn bij het ontwerp voor de groenblauwe zone OostvaardersWold. De opbouw van dit hoofdstuk volgt de lagenbenadering. Het ontwerp (dat in hoofdstuk 4 wordt toegelicht) gaat uit van verschillende lagen. De eerste laag is de bodemopbouw. Die is het meest bepalend en voorwaarden scheppend voor de nieuwe functie en inrichtingskeuzes in het gebied. De tweede laag bestaat uit het watersysteem, ook dat schept voorwaarden voor het gebruik van het gebied. De derde laag beschrijft het gebruik en de ontwikkeling van de natuur. En de vierde laag beschrijft de door de mens aangelegde onderdelen, de infrastructuur en het recreatief gebruik.

3.1 Ondergrond en landschap

In het OostvaardersWold ligt het accent op een rijke natuur, die zoveel mogelijk spontaan ontstaat. Om deze rijke, gevarieerde natuur te realiseren zijn verschillen in de ondergrond bepalend, net als het creëren van veel overgangen van nat naar droog en omgekeerd. Ingrepen in de ondergrond zijn nodig om aan de natuurdoelstellingen voor het OostvaardersWold te voldoen. Bovendien zal grond afgegraven worden om waterberging in het OostvaardersWold mogelijk te maken. Uitgangspunt is dat er verantwoord wordt omgegaan met de bodem. Dat betekent dat er bij de inrichting van de groenblauwe zone wordt geanticipeerd op de verschillen in die ondergrond en de specifieke kenmerken van de bodem in Zuidelijk Flevoland. Daarmee is de bodem letterlijk een grondlegger voor het ontwerp van het OostvaardersWold.

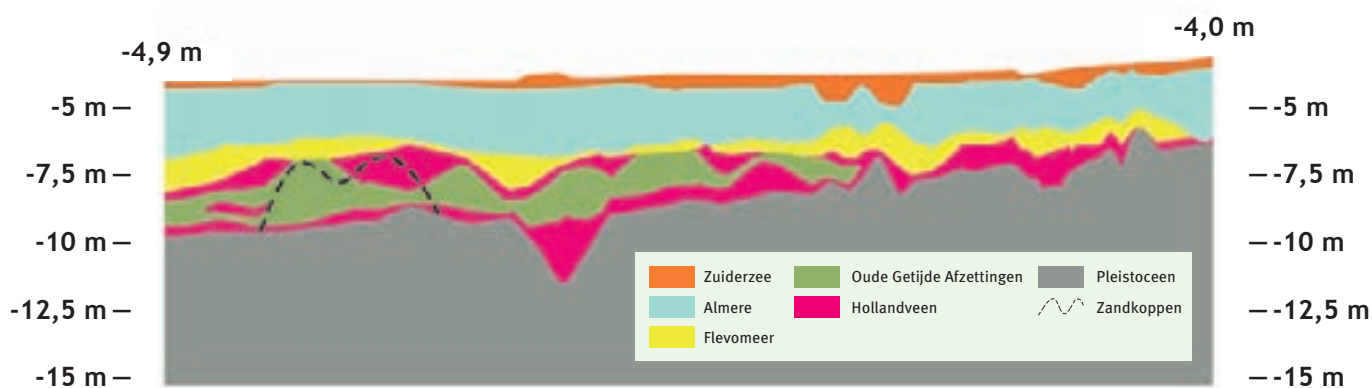
Bodemopbouw

De groenblauwe zone ligt op de helling van een plateau van dekzandlagen uit het Pleistoceen: hoog in het zuiden, lager naar het noorden. Het verval van Hoge Vaart naar Lage Vaart bedraagt bijna een meter. Het dekzandplateau is te zien als een uitloper van de Utrechtse Heuvelrug. In het dikke pakket dekzand ontstond in latere tijd de bedding van de rivier de Eem. Hierdoor werd het gebied interessant voor bewoning.

Doordat de zeespiegel verder steeg werden veen- en kleilagen afgezet. Er ontstond een stelsel van kreken, dat zorgde voor waterafvoer en tegelijk onder invloed van getijden stond. Het meer Flevo ontstond in een latere periode, waarin de zeespiegel langzaam steeg en kleinere meren verbonden werden. In deze periode zijn ook afzettingen van dekzand en zeeklei weggespoeld.

De benedenloop (delta) van de Eem vormt een zeer uitgebreid complex. Het gebied waarin het OostvaardersWold ligt is aardkundig waardevol, door de aanwezigheid van het Eemsysteem. Plaatselijk is in het noordwestelijke deel van de zone een 'opduiking', ofwel een verhoogde aanwezigheid van het dekzandpakket: hier ligt het dekzand zeer dicht onder het maaiveld. Ook liggen in het klei- en veenpakket sedimenten in de beddingen van kreken en waterlopen. Bekend is dat dit soort beddingen pyriet en arseen bevatten, dat door opgraving in contact komt met zuurstof en het oppervlaktewater vervuult. Van belang is opgraving van deze lagen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Wanneer deze lagen toch geraakt worden zullen de opgegraven klei en veenlagen weer afgedekt moeten worden, zodat geen vervuiling optreedt.

5. Profiel bodemopbouw

6. Archeologische waardenkaart

Archeologie

De natuur die ontstaat in het OostvaardersWold was vroeger ook op deze plek aanwezig. In de ondergrond zijn sporen van een vergelijkbaar landschap terug te vinden. Dat landschap bestond uit een overgangslandschap van open en waterrijk naar een dichter en bosrijk landschap met een rijke vegetatie. De bewoners waren jagers.

In het plangebied liggen delen waar een grote kans is op archeologische vondsten. De opbouw van de bodem maakt de kans op gave vondsten aanzienlijk. Sporen van menselijke activiteit zijn opgeslagen in drie lagen. De oudste sporen zijn te verwachten in de top van het dekzandpakket (tussen 20 cm onder maaiveld tot 2,5 m onder maaiveld). Het gaat dan om prehistorische nederzettingen (tot circa 10.000 voor Chr). Op oeverwallen zijn ook prehistorische nederzettingen en vindplaatsen te verwachten (tot 6000 voor Chr). De bewoners uit die periode hebben in een gebied geleefd dat ver-

gelijkbaar is met de natuur die in het OostvaardersWold zal ontstaan: rijke en afwisselende vegetatie van moeras tot bos. In de bovenste laag liggen scheepswrakken uit de periode van de Middeleeuwen tot in de 18e eeuw. In het gebied zijn al scheepswrakken gevonden. De wrakken liggen ondiep. De verwachting is dat in het gebied nog 10 tot 15 wrakken gevonden kunnen worden.

Landschapsinrichting

Het plangebied van het OostvaardersWold is grotendeels in gebruik als landbouwgebied. Het behoort tot de beste landbouwgebieden van Nederland. Het ontwerp van Oostelijk en Zuidelijk Flevoland toont een in breedte wisselende rand met kernen, natuur- en recreatiegebieden en bedrijventerreinen. De rand ligt om een strak gevormd en orthogonaal landschap: het open middengebiet. Dit deel van Flevoland is ontworpen en uitgevoerd als een functioneel landschap, waarin maatvoering en schaalgrootte van de verkaveling ten tijde van

Inrichtingsprincipes ondergrond en landschap

- De hogere dekzanddelen en de veenlagen met arseen en pyriet worden zoveel mogelijk gespaard en zijn herkenbaar als droge gebieden.
- De huidige hoogteligging van het maaiveld is terug te zien in het ontwerp: het zuidelijke deel ligt hoog, het noordelijke deel ligt laag.
- Door de huidige hoogteligging te benutten wordt het grondverzet zoveel mogelijk beperkt.
- Vrijkomende grond wordt hergebruikt in het gebied, waardoor het grondverzet de minste effecten heeft op milieu en omgeving (gesloten grondbalans).
- Er wordt rekening gehouden met de archeologische waarden in het gebied. In bodemlagen met de grootste kans op archeologische vondsten wordt zo min mogelijk gegraven. Er wordt een plan opgesteld waarin is uitgewerkt hoe er gehandeld wordt als er bij de uitvoering toch een archeologische vondst wordt gedaan. Per geval zal worden bekeken welke gevolgen de archeologische vondst heeft voor de inrichting op detailniveau.
- Het ontwerp is functioneel (vorm volgt functie).
- De hoofdstructuur van het middengebiet blijft herkenbaar.
- Er is een strikte scheiding met het aangrenzende landbouwgebied.
- Bij het ontwerp van het OostvaardersWold wordt aansluiting gezocht bij de landschappelijke vormgeving van de omgeving. De begrenzing van het OostvaardersWold kent dezelfde lange lijnen zoals die nu zichtbaar zijn. De bestaande clusters van boerenerven en erfingels (o.a. langs de Dodaarsweg) blijven waar mogelijk behouden.
- De windmolens zorgen voor te veel verstoring voor natuur en recreatie en zullen daarom moeten verdwijnen uit het OostvaardersWold.
- De agrarische bebouwing en structuren zullen grotendeels verdwijnen. Een uitzondering kan worden gemaakt op de erven die onderdeel zijn van de bestaande erfclusters langs de Dodaarsweg. Ook is het mogelijk dat ondersteunende functies voor bijvoorbeeld beheer van het OostvaardersWold gebruik maken van bestaande bebouwing.

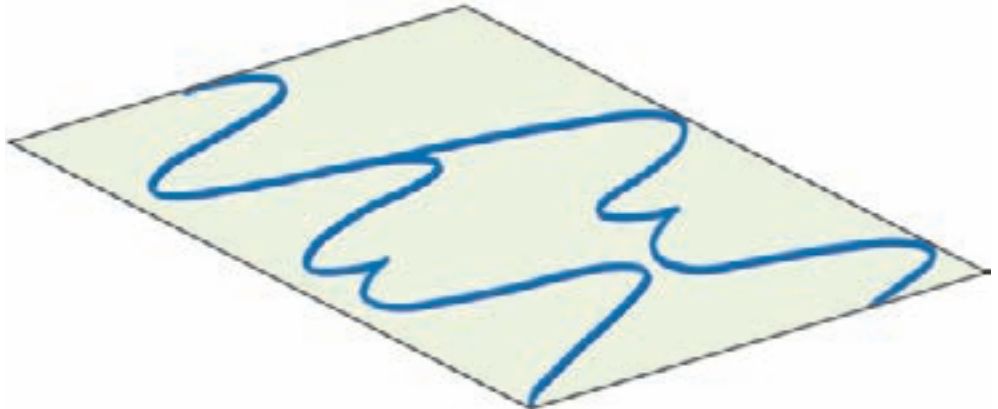

7. Bebouwing en windmolens

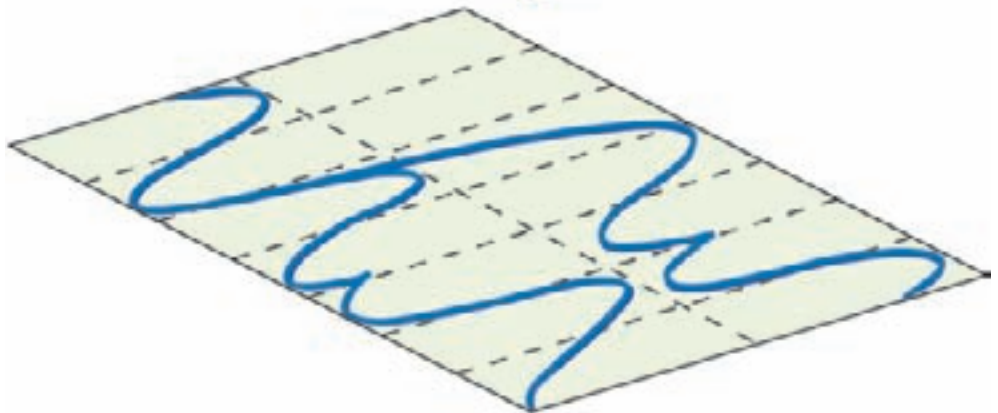

8. Respect voor de historie van de polder

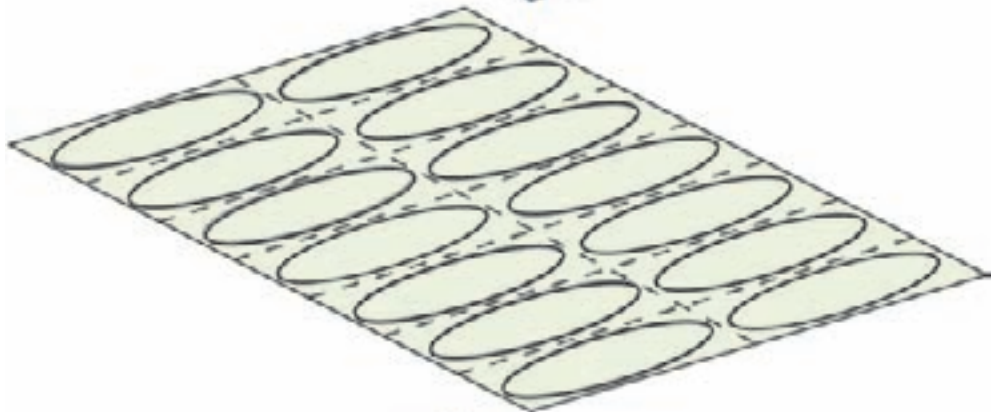
Watersysteem

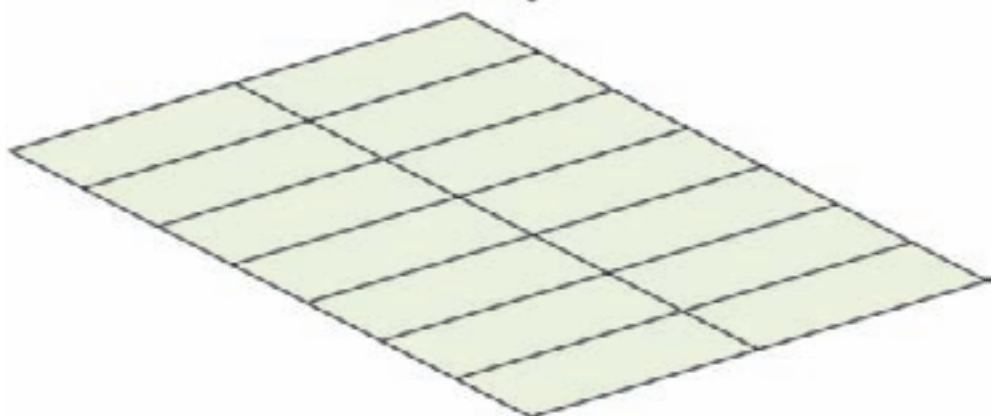
Boogstralen als basis

Ovalen in patroon

Ontginningspatroon

9. Deelkaart water

het ontwerp optimaal geschikt zijn gemaakt voor landbouwkundig gebruik. Dit uit zich in rechte lijnen, diepe kavels en een bedachte plaatsing van de meeste boerderijen in kwadranten rond de kruising van een kavelsloot met de weg. Andere boerderijen liggen los van deze structuur meer achterop de kavels. Sinds het eind van de jaren '80 zijn tientallen windmolens geplaatst in en rond het plangebied.

De ruimtelijke hoofdstructuur van het open middengebied bestaat uit de A6, de Hoge Vaart, de Knardijk en de bossen van Almere Hout als randen. De Vogelweg is de centrale as in het open middengebied. Het ontwerp van het gebied is functioneel en modernistisch. Centraal in het voor het OostvaardersWold gereserveerde gebied tussen de Hoge Vaart en de A6, ligt de ecologische zone 'de Grote Trap'. Aan de noordzijde van de zone ligt het Kotterbos, een recreatie- en natuurgebied. Aan de zuidzijde van de zone ligt het Horsterwold. Het Horsterwold bestaat uit een stille kern met een natuurlijk karakter en een brede schil van bosvakken met daartussen recreatieparken en voorzieningen (o.a. golfbaan, campings, en strand).

De realisatie van het OostvaardersWold betekent een ingrijpende functieverandering in Zuidelijk Flevoland. Een areaal van 1.820 hectare open landbouwgebied wordt omgevormd naar een natuur- en recreatiegebied. Vanuit een cultuurhistorisch en landschappelijk oogpunt is het van belang dat het ontwerp van dit nieuwe gebied aansluit bij de inrichtingsprincipes van Zuidelijk Flevoland.

3.2 Water

Het OostvaardersWold gaat zich ontwikkelen tot een waardevol natuurgebied waarin ook edelherten, heckrunderen en konikpaarden zich thuis voelen. Het watersysteem in het OostvaardersWold is sturend voor de ontwikkelingen. Het peilbeheer en de hoeveelheid water bepalen in hoge mate wat voor natuurwaarden zich hier kunnen ontwikkelen. De klimaatwijziging en verdere bodemdaling vragen om ruimte voor meer piekberging in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland. Deze periodieke wateroverlast wordt voor een deel in de groenblauwe zone opgevangen. Hiervoor moet het watersysteem robuust en duurzaam zijn. Vanuit deze uitgangspunten is gekozen voor een systeem, dat is gekoppeld aan de Hoge Vaart.

Om het waterbeheer in het OostvaardersWold duurzaam te maken, wordt het gericht op het voorkomen van wateroverlast (de trits vasthouden-bergen-afvoeren) en het behoud van een passende kwaliteit. Het OostvaardersWold mag geen nadelig effect hebben op de waterkwaliteit en -kwantiteit van het omliggende gebied.

Water vormt een aantrekkelijke leefomgeving voor veel plant- en diersoorten waar Flevoland belangrijk voor is en biedt een aantrekkelijke recreatieve omgeving voor de mens. Water is daarmee een instrument voor het behalen van de recreatie- en natuurdoelstellingen.

Bijdrage aan waterberging

Het waterschap heeft berekend wat de omvang is van mogelijke wateroverlast in 2050. Het totale gebied in Oostelijk en Zuidelijk Flevoland dat als gevolg van de klimaatverandering en de bodemdaling van ca. 50 centimeter, in 2050 niet voldoet aan de gestelde normen voor wateroverlast (Nationaal Bestuursakkoord Water en Verordening Fysieke Leefomgeving Flevoland) is ca 6.200 hectare groot. Het waterschap kan naar verwachting ongeveer de helft van deze opgave oplossen door bestaand beleid uit te voeren. Dit bestaande beleid betreft flexibel peilbeheer (vasthouden), de aanleg van duurzame oevers (bergen), het oplossen van knelpunten in het watersysteem en het optimaliseren van de gemaalinzet (afvoeren). Voor de rest van de opgave, moet het waterschap andere oplossingen zoeken. Het participeren in het project OostvaardersWold is daar één van.

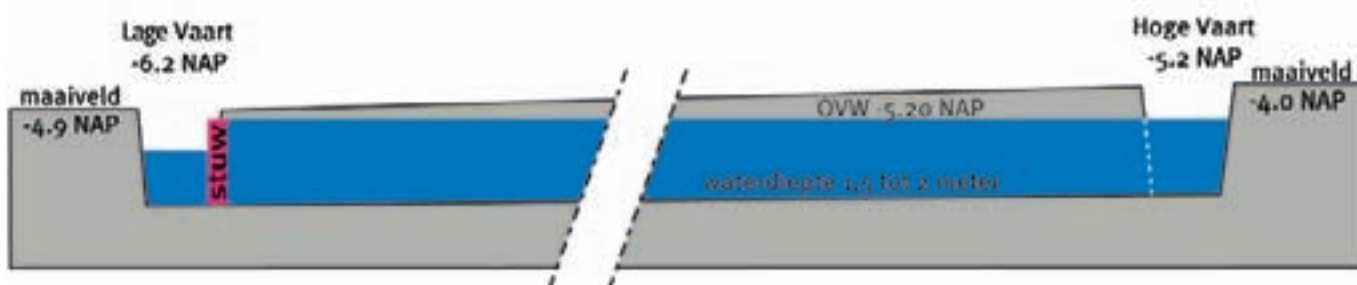
Van het gebied dat in 2050 niet aan de normen voldoet, bevindt zich ruim 400 hectare (exclusief de hectares van de toegevoegde kavels in het zoekgebied), in de groenblauwe zone zelf. Deze bergingsopgave wordt gerealiseerd door de functieverandering van landbouw naar natuur.

Voor natuur geldt namelijk, in tegenstelling tot agrarisch- en woongebied, geen norm voor wateroverlast. Daarnaast is onderzocht of het mogelijk is om ook voor 300 hectare grondgebied dat zich buiten de zone bevindt en niet aan de normen voldoet, waterberging te realiseren in de zone. In het ontwerp is rekening gehouden met het oplossen van 400 hectare binnen het gebied en 300 hectare buiten het gebied. Als blijkt dat de 300 hectare niet kosteneffectief is dan kan dit leiden tot aanpassing en verbetering van het ontwerp.

10. Langsdoorsnede watersysteem

Dit kan als deze waterberging wordt gerealiseerd door een open verbinding met de Hoge Vaart. Water uit de Hoge Vaart stroomt daardoor vrij het OostvaardersWold in. Hiermee wordt het stroomgebied van de Hoge Vaart vergroot en kunnen

pieken tijdens zware en langdurige regenval beter worden opgevangen. De robuustheid van het totale watersysteem van Oostelijk en Zuidelijk Flevoland wordt daardoor groter. Het betekent ook dat het waterpeil in de zone een meter

Inrichtingsprincipes water

- De waterberging wordt vooral gesitueerd ten noorden van de Vogelweg, omdat dit deel van het OostvaardersWold de laagste ligging heeft.
- Om de waterberging effectief te laten zijn zal het water snel de zone in kunnen stromen naar het gebied ten noorden van de Vogelweg. Hiervoor komen er twee brede hoofdstrengen ten zuiden van de Vogelweg het gebied in, met in het midden een dieper gedeelte van 2 meter diep.
- Om voldoende water te kunnen bergen moet het peil in het gebied kunnen stijgen tot maximaal NAP -4,20 m. De maaiveldhoogte van de zone loopt van ca. NAP -4,00 m aan de zijde van de Hoge Vaart af naar ca. NAP -4,90 m aan de zijde van de Lage Vaart. Om te voorkomen dat er bij hoog peil geen overlast voor het omringende gebied ontstaat, worden kades aangelegd als waterkering.
- Aan de buitenkant van de groenblauwe zone wordt aan beide zijden een tocht gegraven, die ervoor zorgt dat het water van de aangrenzende landbouwkavels wordt afgevoerd naar de Lage Vaart. Ook wordt eventuele kwel vanuit de groenblauwe zone opgevangen in deze tochten, zodat overlast voor de omliggende landbouwpercelen wordt voorkomen.
- Het watersysteem van het OostvaardersWold krijgt een open verbinding met de Hoge Vaart.
- Indien nodig kan het water in de groenblauwe zone worden afgevoerd naar de Lage Vaart. Deze afvoer wordt geregeld door een stuw.
- De inrichting van het watersysteem is gericht op het verkrijgen van een goede waterkwaliteit, waarmee ook algenbloei wordt voorkomen. Algenbloei is ongewenst omdat hierdoor zuurstofloze omstandigheden ontstaan die het onderwaterleven aantasten.
- Ter bevordering van de natuurkwaliteit en de waterkwaliteit komt er naast 120 ha open water ook 180 hectare plas/drasgebied. Het plas/drasgebied ligt vooral langs de watergangen in de vorm van natuurvriendelijke oevers en overstromingsgebieden.
- Water wordt gebruikt als natuurlijke begrenzing voor de heckrunderen en konikpaarden. De twee hoofdstrengen worden zo ingericht dat deze grote grazers ze niet kunnen oversteken. Tussen deze strengen kunnen ze zich vrij bewegen.
- In de zone komen waterpartijen die niet verbonden zijn met de rest van het watersysteem. Ze worden gevuld met regenwater en vallen droog als het water verdampt. Hierdoor zijn de peilschommelingen in deze waterpartijen veel groter dan de peilschommelingen in het watersysteem dat in open verbinding staat met de Hoge Vaart. Deze peilschommelingen zijn kenmerkend voor deltanatuur en versterken de ecologische waarde.

11. Deelkaart natuurtypen

hoger komt dan nu het geval is.

Voor de doelstelling van waterberging is 300 hectare oppervlaktewater en plas-drasgebied in de zone toereikend.

Hiervan bestaat 120 hectare uit open water en het overige deel, 180 hectare, uit plas-drasgebied.

Duurzaam

Een duurzaam watersysteem wil zeggen dat het systeem niet afwentelt op zijn omgeving. Aangrenzende gebieden en watersystemen mogen niet negatief worden beïnvloed door het OostvaardersWold. Dit geldt zowel op het gebied van waterkwaliteit als -kwantiteit. In het ontwerp zullen diverse maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat de realisatie van het OostvaardersWold een nadelig effect heeft op de omgeving en overlast voor de landbouw en het stedelijk gebied veroorzaakt. Te denken valt aan zuivering van het water door onderwaterplanten en riet in natuurvriendelijke oevers. Overigens verbetert de waterkwaliteit sowieso door de open verbinding met de Hoge Vaart, omdat het water in die vaart al van betere kwaliteit is.

Het watersysteem in de zone wordt zodanig vorm gegeven dat het niet alleen het hydrologisch functioneren waarborgt, maar tevens een bijdrage levert aan de leefomgeving voor plant- en diersoorten waar Flevoland belangrijk voor is. Daarom is gekozen voor een zo natuurlijk mogelijk systeem dat past bij de voedselrijke en natte omstandigheden van Flevoland. Het opzetten van het peil draagt daar aan bij.

3.3 Natuur

Met de aanleg van het OostvaardersWold worden twee grote kerngebieden van de Ecologische Hoofdstructuur, de Oostvaardersplassen en het Horsterwold met elkaar verbonden. Hiermee ontstaat een aaneengesloten natuurgebied van ca. 15.000 hectare dat zo gevarieerd en robuust is dat het zonder veel ingrijpen door de mens als natuurlijk gebied kan functioneren: het Oostvaardersland. De aanwezige natuurkwaliteit en biodiversiteit in Zuidelijk Flevoland wordt enorm versterkt en duurzamer gemaakt, waardoor in een sterk verstedelijkt gebied een uniek natuurgebied ontstaat van internationale betekenis.

Deltasysteem

Het totale gebied Oostvaardersland is een samenhangend systeem, te vergelijken met een delta. Op de hoger gelegen gronden is een meer droge en bosrijke omgeving aanwezig die beschutting geeft bij slechte weersomstandigheden; in het lager gelegen deel is sprake van moerasvorming, overstromingsvlaktes en een relatief hoge dynamiek, beïnvloed door de weersomstandigheden en de seizoenen. De bodem is voedselrijk, planten en dieren groeien snel en komen soms in massale aantallen voor. Ze kunnen ook weer snel verdwijnen als de omstandigheden minder gunstig worden.

Robuuste verbinding voor het edelhert

De hoofddoelstelling voor het OostvaardersWold is de realisatie van een robuuste ecologische verbinding met als doelsoort edelhert. Deze doelstelling komt voort uit het rijksbeleid. Door kerngebieden van de ecologische hoofdstructuur op robuuste wijze met elkaar te verbinden ontstaat er meer samenhang tussen de gebieden. Hierdoor kan de ecologische hoofdstructuur beter als ecosysteem functioneren en ook toekomstige ontwikkelingen als klimaatverandering opvangen. De verbinding door Flevoland vormt de eerste stap van een verbinding van de Oostvaardersplassen via de Veluwe naar Duitsland. De verbinding levert een bijdrage aan de biodiversiteit op landelijke schaal en moet geschikt zijn voor edelherten.

Door te kiezen voor een ecologisch systeem dat aansluit op de aanwezige kenmerken en waarden in het gebied zelf en in de directe omgeving, wordt de grootste meerwaarde bereikt. Gelet op de afstand tussen de beide kerngebieden is het daarbij noodzakelijk dat het gebied niet alleen als verbinding, maar ook als leefgebied functioneert. Voor het edelhert is het van belang dat er een rustgebied van circa 300 hectare aanwezig is, waar de edelherten zich kunnen terugtrekken. Op die plekken waar de verbinding kruist met grote infrastructuur moet een veilige oversteek aanwezig zijn die zowel voor het edelhert, maar ook voor de overige soorten in het systeem functioneert.

Ruimte voor grote grazers

Een tweede natuurdoel is dat de overige grote grazers uit de Oostvaardersplassen, de heckrunderen en konikpaarden

12. Deelkaart dieren

de mogelijkheid hebben om in periode van schaarste naar andere gebieden te trekken en ook plekken kunnen vinden die meer beschutting bieden.

Deze doelstelling komt voort uit het advies van de Internationale Commissie Oostvaardersplassen (ICMO) die naar aanleiding van vragen uit de Tweede Kamer heeft geadviseerd de robuuste verbinding door Flevoland zo snel mogelijk te realiseren en open te stellen voor de konikpaarden, edelherten en heckrunderen. Aanleg van het OostvaardersWold betekent ook voor deze dieren een vergroting en verrijking van het leefgebied en een aanvulling van het natuurlijk systeem met ook drogere, meer bosrijke delen.

De ervaring van de Oostvaardersplassen leert dat de grote grazers een sterke structurerende invloed hebben. Bij de rijke voedselomstandigheden die er in Flevoland zijn, kan het aantal grote grazers nog verder toenemen.

Om toch voldoende variatie te houden in het totale gebied is er voor gekozen om binnen het OostvaardersWold op een zo natuurlijk mogelijke wijze deelgebieden te creëren waar de grote grazers wel of juist niet kunnen komen. Wel blijft een verbinding tussen de beide kerngebieden (Oostvaardersplassen en Horsterwold) voor edelherten, heckrunderen en konikpaarden gegarandeerd.

Voorwaarden voor topnatuur

Ook al zijn de grote grazers belangrijke iconen voor het totale gebied, zij zijn onderdeel van een groter en gevarieerder systeem. Zoals hiervoor aangegeven is het totale Oostvaardersland te beschouwen als een deltasysteem. Dit systeem wordt zo veel mogelijk gestuurd door een natuurlijke dynamiek van water, wind, seizoensinvloeden en de wisselwerking tussen plant en dier. Door binnen dit systeem zo veel mogelijk variatie te realiseren ontstaat een soortenrijkdom die is te kwalificeren als topnatuur; hier kunnen soorten variërend van de roerdomp tot de otter en de boommarter een leefgebied vinden. Hiervoor is het van belang om gradiënten te realiseren, geleidelijke overgangen van droog naar nat, geleidelijke overgangen van klei naar meer zandige bodem en geleidelijke overgangen tussen gebieden met meer en minder begroeiing. Ook is het van belang plekken te creëren die geïsoleerd liggen. Eilandjes waar vogels rustig op de grond kunnen broeden, of waterpartijen die alleen met regenwater gevuld worden en soms uitdrogen.

Hoe gevarieerder en completer het systeem hoe meer de beheerder de mogelijkheid heeft om niet in te grijpen en natuurlijke processen zich in hun eigen tempo te laten ontwikkelen. In een gevarieerd en compleet systeem zijn immers altijd plekken waar een soort naar kan uitwijken als de voorkeursplek een keer overstroomt of platgetrapt wordt door een grote kudde paarden.

Foerageergebied voor kiekendieven

Ontwikkelingen in de omgeving van het OostvaardersWold leiden tot aanvullende doelstellingen. Zo is een specifieke doelstelling voor dit gebied de realisatie van voldoende foerageergebied voor kiekendieven. In de Oostvaardersplassen broeden zowel bruine als blauwe kiekendieven. Deze vogels vinden hun voedsel deels binnen de Oostvaardersplassen maar ook in de omgeving. Door de voortgaande groei van de steden en een verdere intensivering van het landbouwgebied zijn de omstandigheden voor deze soorten geleidelijk verslechterd.

Op basis van de Natuurbeschermingswet geldt de verplichting om een populatie van minimaal 4 paar blauwe kiekendieven en 40 paar bruine kiekendieven in en nabij de Oostvaardersplassen in stand te houden.

Door in de directe omgeving van het bestaande broedgebied nieuwe zones te creëren waarin het beheer wordt gericht op de foerageermogelijkheden van de kiekendieven, wordt het mogelijk de instandhoudingsdoelstellingen voor de langere termijn zeker te stellen.

Berekeningen van de kiekendiefopgave wijzen uit dat er circa 600 hectare optimaal foerageergebied nodig is. Een deel van deze opgave, ongeveer de helft, wordt gevonden binnen de hectares die nodig zijn voor de robuuste verbinding. Maar gelet op de gemiddelde vliegafstand van kiekendieven en het feit dat er meerdere functies gecombineerd worden binnen de verbinding, is aanvullend op de gereserveerde 1650 hectare nog een gebied van circa 300 hectare nodig dat speciaal ingericht wordt voor de kiekendieven. Bij vaststelling van de Verordening Groenblauwe zone in december 2008 is 170 hectare toegevoegd aan het plangebied van het OostvaardersWold, dat specifiek ingericht zal worden als foerageergebied voor bruine en blauwe kiekendieven. Dit gebied moet een open karakter krijgen, met een mix van ruigere, beschutte plekken en meer open gedeeltes.

Ruimte voor boscompensatie

Flevoland heeft te maken met een grote woningbouwopgave. Deze concentreert zich vooral in Almere. Door de meerkernige opzet van Almere, waarbij de woongebieden van elkaar gescheiden worden door grote eenheden bos en natuur, is het bij uitbreiding van het woongebied soms onvermijdelijk op lokaal niveau bosgebied te kappen dat elders gecomp-

seerd moet worden. Om deze boscompensatie wel ten gunste te laten komen van het eigen gebied en ook een vergelijkbare omvang en kwaliteit te realiseren ten opzichte van het bos dat verloren gaat, is met de gemeente Almere afgesproken dat zij een deel van hun compensatieverplichting realiseert binnen het OostvaardersWold. Hiermee wordt de robuustheid van het OostvaardersWold verder versterkt.

Inrichtingsprincipes natuur

- Gradiënten met geleidelijke overgangen van nat naar droog en omgekeerd zijn essentieel voor het creëren van de beoogde natuurwaarden. Inrichting van het OostvaardersWold als deltanatuur schept hiervoor de beste omstandigheden.
- In het noordelijk deel van het OostvaardersWold ontstaat een moerasachtig gebied met kreken en kleine eilandjes, het deel ten zuiden van de Vogelweg wordt droger en bosrijker.
- Er komt een bosrijk gebied ten zuidoosten van de Vogelweg van ca. 300 hectare waar edelherten overdag rust en beschutting kunnen zoeken. Heckrunderen en konikpaarden zullen slechts in een klein deel kunnen komen; voor recreanten zal het rustgebied niet toegankelijk zijn.
- Edelherten zijn goede zwemmers. Zij kunnen de waterstrengen die voor heckrunderen en konikpaarden een barrière vormen, wel oversteken. Daardoor kunnen edelherten in feite in het gehele OostvaardersWold komen. In de praktijk zullen ze gebieden mijden waar veel mensen zijn.
- Door het leefgebied van heckrunderen en konikpaarden te beperken wordt voorkomen dat grote delen van het OostvaardersWold worden kaalgevreten. Ook wordt op diverse plaatsen struikgewas met doornen tussen bomen geplant om de bomen tegen de grote grazers te beschermen. Op deze wijze wordt variatie in het landschap gecreëerd.
- Heckrunderen en konikpaarden zullen ook niet in de gebieden aan de westrand kunnen komen die ingericht worden als doenatuur (zie paragraaf 3.5 Recreatie). Daardoor hebben recreanten de keus of ze wel of niet dicht in de buurt van deze grote grazers willen komen.
- Zowel aan de noord- als aan de zuidzijde zal het OostvaardersWold geleidelijk overgaan in de bestaande natuurgebieden. Aan de noordzijde het Kotterbos en aan de zuidzijde het Horsterwold. De inrichting van deze gebieden zal worden afgestemd op de inrichting van de groenblauwe zone OostvaardersWold.
- Voor dieren komt er een vrije doorgang van de Oostvaardersplassen naar het Horsterwold. Daarvoor worden op alle kruisingen met infrastructuur ecopassages gerealiseerd. De maatvoering hiervan wordt afgestemd op de meest kritische soort, het edelhert. Dit betekent een breedte van 50 meter.
- Om de ecopassages ook functioneel te laten zijn voor andere soorten wordt met kleinere inrichtingsmaatregelen ervoor gezorgd dat ook kleine zoogdieren, amfibieën, reptielen en insecten een veilige oversteek kunnen maken. Aan weerszijden van de ecopassages worden bovendien deelgebieden gecreëerd die meer beschutting bieden om de oversteek minder stressvol te maken.
- Op termijn zal de robuuste ecologische verbinding door Flevoland aansluiting krijgen naar de Veluwe. Hierover zijn afspraken gemaakt met de provincie Gelderland. Zo gauw er zicht is op realisatie van de Gelderse plannen wordt de ontwikkeling van een ecoduct over de Spiekweg en de route naar het randmeer uitgewerkt. De locatie van dit ecoduct is op de plankaart nu globaal aangeduid.
- Aan de noordoostzijde, in de buurt van de Oostvaardersplassen, is ca. 170 hectare foerageergebied voor kiekendieven voorzien. Het natuurbeheer is specifiek gericht op bruine en blauwe kiekendieven die nestelen in de Oostvaardersplassen en deels foerageren in de directe omgeving (maximaal 5 tot 8 kilometer van hun broedplaats).

Eind 2007 had de gemeente een opgave van minimaal 70 hectare boscompensatie.

3.4 Infrastructuur

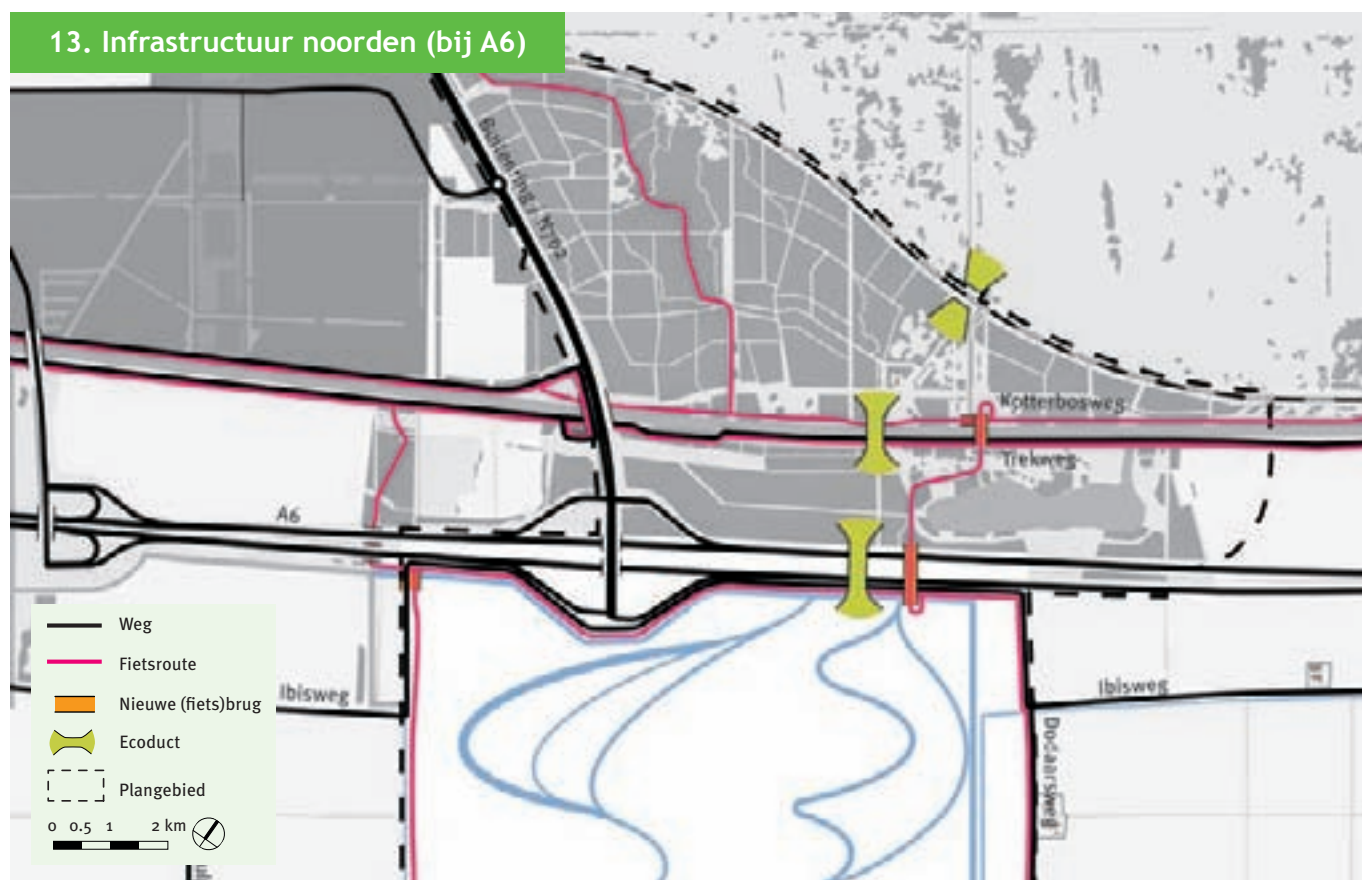
De dynamiek van het verkeer in en om het OostvaardersWold gaat behoorlijk veranderen. Een dertigtal boerenbedrijven met het bijbehorende bestemmingsverkeer wordt aan het middengebied van Zuidelijk Flevoland onttrokken. Daarvoor in de plaats komen de recreatieve bezoekers van het gebied, die per auto of op de fiets aankomen en vervolgens in het OostvaardersWold en de aangrenzende natuurgebieden gaan fietsen of wandelen. Dat betekent andere verkeersstromen in andere hoeveelheden en op andere momenten (bijvoorbeeld meer recreatieverkeer in het weekend). Verwacht wordt dat er circa 3400 motorvoertuigen per etmaal extra komen door de aanleg van het OostvaardersWold. Het verkeer zal zich verdelen over de huidige wegen. Vooral de Vogelweg en in de toekomst de N30, gaan als toegangswegen functioneren.

Verkeersroutes

Voor de huidige omwonenden van het OostvaardersWold betekent de realisatie van de groenblauwe zone dat zij niet zonder meer van alle huidige routes gebruik zullen kunnen maken. Het OostvaardersWold kruist namelijk een aantal bestaande fietspaden en autowegen. Om ervoor te zorgen dat deze omwonenden op het gebied van bereikbaarheid zo weinig mogelijk last hebben van het OostvaardersWold, is als uitgangspunt genomen een zo groot mogelijk aantal wegen te behouden, maar dat deze op logische plaatsen gebundeld worden om de doorsnijdingen van infrastructuur zoveel mogelijk te beperken. Daarmee wordt ervoor gezorgd dat voor de bewoners en het landbouwverkeer in het gebied hun woningen en akkers goed bereikbaar blijven.

In de huidige situatie zijn in het verkeersnetwerk de snelweg de A6 en de gebiedsontsluitingswegen de Vogelweg en de Gooiseweg de belangrijkste verkeersaders. Voor het overige is er een groot aantal erftoegangswegen die vooral in oost-westrichting een verbinding zijn voor de auto. Daarnaast is

13. Infrastructuur noorden (bij A6)

14. Deelkaart infrastructuur

er rondom de groenblauwe zone een aantal wegen die de boerderijen ontsluiten (Duikerweg / Dodaarsweg / Wulpweg / Gruttoweg). Aan de zuidkant wordt het gebied ontsloten door de Adelaarsweg.

Het fietsnetwerk is nu bijna gelijk aan het netwerk voor autoverkeer, met uitzondering van de Gooiseweg en A6. Langs de Vogelweg is een vrijliggend fietspad.

Op de huidige polderwegen is sprake van landbouwverkeer (Ibisweg, Vogelweg, Schollevaarweg, Adelaarsweg, Bosruiterweg).

De schaa sprong Almere vraagt om aanpassingen van de infrastructuur. Omdat op dit moment daarover nog geen duidelijkheid is wordt hier een reservering opgenomen langs de A6 ten zuidwesten van het knooppunt Almere-Buiten Oost. Deze reservering is even breed als het huidige knooppunt.

Nieuwe invullingen

Voor recreatieve gebruikers betekent de aanleg van het

OostvaardersWold een forse uitbreiding van de bestaande routes in het middengebied van Zuidelijk Flevoland. Op fietsafstand van Almere, Lelystad en Zeewolde ontstaat door de aanleg van het OostvaardersWold een gevarieerd natuurgebied, dat nieuwe routes biedt in een voor fietsers attractieve omgeving. Er wordt 20 kilometer nieuw fietspad aangelegd dat aansluit bij bestaande verbindingen. Bovendien krijgen wandelaars in het OostvaardersWold ruim baan. Aan de Almeerse zijde wordt een uitgebreid netwerk van nieuwe wandelpaden aangelegd, los van het feit dat het mogelijk is om in grote delen van het OostvaardersWold van de paden af te gaan en je eigen pad door de zwerfnatuur te banen.

De huidige verkeersaders kunnen niet worden afgesloten om de woningen en bedrijven in de omgeving goed bereikbaar te houden, maar tegelijk moeten dieren ongestoord kunnen bewegen tussen Oostvaardersplassen en Horsterwold. Dat zal grotendeels worden opgelost met ecopassages (zie paragraaf 3.3 Natuur) waaronder meerdere wegen doorlopen.

15. Infrastructuur zuiden (bij Gooiseweg)

Inrichtingsmaatregelen infrastructuur

Autoverkeer

- Waar mogelijk worden bestaande wegen gebundeld om het aantal doorsnijdingen van het OostvaardersWold te beperken. Daarbij wordt er voor gezorgd dat de bereikbaarheid binnen het gebied gegarandeerd is en de omrijafstanden acceptabel zijn.
- De Vogelweg en in de toekomst de N30 worden de hoofdontsluitingswegen voor bezoekers van het OostvaardersWold.
- De Ibisweg wordt omgelegd en komt parallel aan de A6 te liggen en wordt ter hoogte van het OostvaardersWold een erfontsluitingsweg met een maximumsnelheid van 60 kilometer per uur.
- De Vogelweg behoudt haar gebiedsontsluitende functie. De maximum snelheid wordt ter hoogte van het OostvaardersWold gereduceerd tot 60 kilometer per uur, zodat de geluidsoverlast in de zone beperkt wordt en sluipverkeer wordt ontmoedigd. Tevens vergroot deze snelheidsreductie de verkeersveiligheid voor fietsers die willen oversteken.
- De Adelaarsweg wordt verlegd naar de zuidwestrand van het OostvaardersWold en er komt een nieuwe brug over de Hoge Vaart. De Schollevaarweg wordt ter hoogte van het OostvaardersWold afgesloten. Het fietspad langs de Hoge Vaart blijft gehandhaafd.
- De Bosruiterweg wordt verlegd en komt evenwijdig aan de Gooiseweg te liggen. Hierdoor kan een deel van de bestaande weg afgesloten worden voor gemotoriseerd verkeer.
- De Flediteweg die door het Horsterwold loopt verandert van karakter. De weg zal in overleg met de gemeente gefaseerd worden omgevormd naar een fietsverbinding. Wel worden voorzieningen getroffen waardoor het bestaande pompstation en de recreatieve faciliteiten voor gehandicapten voldoende bereikbaar zijn.
- De Trekweg loopt door het Kotterbos en wordt onder het ecoduct van de Lage Vaart geleid.

Langzaam verkeer

- De langzaam verkeersroutes door het OostvaardersWold bieden kansen om het bestaande netwerk van lange afstandsfietsroutes en - wandelroutes uit te breiden.
- Het langzaam verkeersnetwerk van het OostvaardersWold ligt met name in de randen. In het midden van de zone zijn geen routes maar kan wel te voet gestruind en gezworven worden. Aan beide lange zijden komt een fietspad.
- Aan de lange zijde aan de zuidwestkant sluit de fietsroute aan bij de bestaande recreatieve infrastructuur en al aanwezige tunneltjes en bruggen. Aan de noordoostzijde wordt een geheel nieuwe fietsroute gerealiseerd. Deze ligt deels op de hoger gelegen kade die de scheiding vormt met het landbouwgebied. Aan de noordoostzijde komen hiervoor twee fietsbruggen, één over de A6 en één over de Lage Vaart. Ook komt er een fietsbrug over de Hoge Vaart, waarna het fietspad doorloopt het Horsterwold in.

Landbouwverkeer

- In het deel ten noorden van de Vogelweg zijn de veranderingen voor het landbouwverkeer beperkt. Alleen de Ibisweg wordt omgelegd en heeft tot gevolg dat een klein aantal boeren iets moet omrijden.
- In het deel ten zuiden van de Vogelweg wordt de infrastructuur wat meer aangepast. De Schollevaarweg wordt afgesloten, autoverkeer kan via de verlegde Bosruiterweg het OostvaardersWold kruisen. De Adelaarsweg wordt naar de zuidwestkant verlegd. Er is uitgezocht in hoeverre er boeren zijn die zowel van het gebied aan de oostzijde van het OostvaardersWold als van de Zuidlob gebruik maken. Dit blijkt niet het geval. Er wordt daarom aan de oostzijde geen extra brug voor landbouwverkeer aangelegd.

Aanleg van het OostvaardersWold vraagt ook om maatregelen ten behoeve van verkeersveiligheid. Op de Vogelweg is het mogelijk de vormgeving van de weg te wijzigen en daarmee ook de maximumsnelheid te beperken. Momenteel is de Vogelweg een sluiproute voor autoverkeer, die als onveilig bekend staat. Het fietsverkeer wordt grotendeels gescheiden van het autoverkeer, hiervoor worden een aantal nieuwe fietsbruggen aangelegd (zie paragraaf 3.5 recreatie).

3.5 Recreatie

Door realisatie van het OostvaardersWold ontstaat een groot en samenhangend gebied, het Oostvaardersland, dat is opgebouwd uit drie deelgebieden: de Oostvaardersplassen, het OostvaardersWold en het Horsterwold. De drie gebieden hebben elk hun eigen karakter en Unique Selling Points (USP). Zo trekt elk van de gebieden andere typen recreanten. Doordat elk gebied een eigen USP heeft, vullen de gebieden elkaar aan. Er is er geen sprake van onderlinge concurrentie, maar versterking van het recreatieve aanbod in de regio. Het OostvaardersWold vormt daarbij een schakel in het recreatief netwerk en is ook zelf een bestemming voor recreatie.

Het USP van het Oostvaardersland als geheel is het grote en gevarieerde gebied met grote aantallen bijzondere vogels, de aanwezigheid van kuddes grote grazers en de mogelijkheid deze ook op verschillende plekken werkelijk tegen te komen. Nergens in Nederland zijn deze grazers in zulke grote getale te bekijken en te ontmoeten.

Binnen het Oostvaardersland kent het Horsterwold de meeste mogelijkheden voor intensieve recreatie. Dat komt doordat het Horsterwold een flinke omvang heeft, voor het grootste deel uit bos bestaat (bos is robuust, minder kwetsbaar en heeft een grote opvangcapaciteit voor recreanten door het beperkte zicht) en al over een recreatieve basiskwaliteit beschikt. Dit gebied leent zich voor actieve recreatievormen voor een brede doelgroep, variërend van paardrijden en fietsen tot mountainbiken en survivals. Dit gebied is binnen het Oostvaardersland het meest geschikt voor de ontwikkeling van een toeristische trekker.

De Oostvaardersplassen zijn een in Nederland uniek rustgebied voor flora en fauna. Intensieve recreatie is daar niet wenselijk. Maar om mensen toch kennis te laten maken met

deze bijzondere natuur, zijn de Oostvaardersplassen beleefbaar door een extensieve vorm van recreatie: kijknatuur. Grote delen van de Oostvaardersplassen zijn niet toegankelijk voor de recreant, maar bezoekers kunnen natuurexcursies met een boswachter maken en vanaf uitkijpunten de natuur observeren. Aan de randen van de Oostvaardersplassen liggen mogelijkheden voor meer intensieve recreatievormen. Zo wordt ter hoogte van het Oostvaardersveld bij Lelystad een nieuw natuur- en activiteitscentrum ontwikkeld. Ook de Hollandse Hout bij Lelystad wordt verder ontwikkeld als recreatiegebied.

Het OostvaardersWold krijgt een recreatief karakter dat aanvullend is op de twee andere gebieden. Het kent de volgende USP's:

- Kuddes grote grazers en edelherten in gebieden waar ook mensen kunnen komen;
- Toegankelijke wildernis (onderdompeling, passieve én actieve beleving);
- De lengte (zeer geschikt voor lange afstandswandelaars, fietsers en kanoërs);
- Symbool voor het verbinden van natuurgebieden.

Beleefbaarheid

Om aantrekkelijk te zijn voor recreanten moet het OostvaardersWold beleefbaar zijn. Als randvoorwaarde voor de zone is gesteld dat 85 procent van de zone beleefbaar moet zijn voor recreanten. Beleefbaarheid van natuur door recreatief medegebruik kan op verschillende manieren worden ingevuld. Met betrekking tot het recreatief gebruik is onderscheid gemaakt in drie verschillende typen natuur:

- **Zwerfnatuur** is toegankelijk voor de recreant, maar heeft geen duidelijke paden of bewegwijzering. Hierdoor krijgt de recreant het idee dat hij onderdompelt in de natuur.
- **Doenatuur**, waar ruimte is voor alle mogelijke activiteiten, van actief en sportief tot en met relaxed en ontspannen. Een gebied met doenatuur is goed ontsloten.
- **Kijknatuur** is natuur die niet toegankelijk is, maar zo bijzonder dat ernaar kijken al een bijzondere ervaring is. De kwetsbaarheid, schaal en omvang van de natuur laten het niet toe dat recreanten op eigen houtje het gebied betreden.

16. Deelkaart zonering Oostvaardersland

Het beleefbaar maken van het overgrote deel van het OostvaardersWold krijgt vorm door het accent in de groenblauwe zone te leggen op zwerfnatuur. De gehele zone is vrij toegankelijke, behalve het rustgebied voor de edelherten, het foerageergebied voor de kiekendieven en de ecoducten met hun directe omgeving. Leidende thema's zijn "natuurbeleving" en "één met de natuur". De belevingswaarde is die van een te verkennen ruigte waar de recreant zelfstandig doorheen kan struinen, waar kanovaren mogelijk is op een van de hoofdstrengen en waar men buiten de gebaande paden kan dwalen of met de GPS wandelen. Dit is een vorm van extensieve recreatie die goed past bij de relatief smalle zone. Het functioneren van de ecologische verbinding komt niet in het gedrang. Om de recreatiedruk te sturen zijn er in de flanken, vooral aan de Almeerse zijde, veel goed begaanbare paden. Meer naar het midden van de zone zullen enkele zwerfpaden worden aangelegd. Bijna overal is het mogelijk door het gebied te zwerven, waarbij het gebied ook op enkele plekken van oost naar west doorkruist kan worden. Aan beide zijden van het OostvaardersWold wordt een aantrekkelijke nieuwe fietsroute aangelegd die aansluit bij de bestaande infrastructuur en ook opgenomen kan worden in lange afstandsroutes. De verbinding aan de westzijde maakt gebruik van al bestaande kunstwerken. Aan de oostzijde wordt een drietal nieuwe fietsbruggen aangelegd. De groenblauwe zone vormt hierdoor een schakel in het regionale recreatie(route)netwerk. Er komt ruim twintig kilometer fietspad bij, dat aansluit bij de bestaande routes in het Kotterbos en het Horsterwold.

Toegangspoorten

Het Oostvaardersland wordt goed ontsloten voor recreatie. Dit gebeurt met drie verschillende typen toegangspoorten: primaire poorten, secundaire en tertiaire poorten. De primaire poort is het recreatieve brandpunt met een informatiecentrum en horecavoorziening. Hier zullen de meeste recreanten het gebied binnenkomen. Secundaire poorten zijn meer gericht op rustzoekers en mensen die zelfstandig de natuur in willen en daarbij hun eigen weg zoeken. De tertiaire poorten liggen verspreid over het gebied en zijn niet meer dan een ingang. Deze poorten worden gebruikt door inwoners van Zuidelijk Flevoland die een ommetje willen maken of door specialisten die op zoek zijn specifieke

natuurelementen (bijvoorbeeld vogelaars).

Het OostvaardersWold biedt ruimte om andere thema's zoals duursport en landschapskunst toe te voegen. Daarnaast is er in de zone ook ruimte voor doenatuur, met name in de zuidwestflank. Hier sluit het gebied ook aan op het Horsterwold en zijn recreanten te verwachten die gebruikmaken van de faciliteiten in het Horsterwold, zoals het recreatieve vaar-netwerk de Blauwe Diamant.

In de beginfase kent het OostvaardersWold nog een relatief lage aantrekkingskracht, doordat de aanwezige natuur nog niet tot wasdom is gekomen. In de loop van de tijd zal attractiviteit van het OostvaardersWold toenemen. Gelijktijdig nemen de aantallen bewoners die dichtbij het OostvaardersWold wonen toe. De vraag naar recreatieve voorzieningen (exploitatie) neemt daarmee in de tijd toe. Bij een volgroei OostvaardersWold worden tussen de 295.000 en 335.000 bezoekers per jaar verwacht. Dit aantal is als volgt opgebouwd:

- 20.000 specifiek geïnteresseerden;
- 200.000 natuurliefhebbers en rustzoekers;
- 50.000 - 65.000 recreatieve bezoekers;
- 25.000 - 50.000 bewoners (lokale uitloop).

De potentie van het Oostvaardersland als geheel kan van grote betekenis zijn voor de Noordvleugel van de Randstad en, wanneer de robuustheid van het gebied nog verder toeneemt, voor heel Nederland. Daardoor kunnen de bezoekersaantallen die nu zijn geraamd meer dan verdubbelen.

17. Bezoekerspiramide OostvaardersWold

18. Deelkaart recreatie

Economisch perspectief

Het OostvaardersWold, en breder gezien het gehele Oostvaardersland, biedt potentie om bij te dragen aan de werkgelegenheidsambities binnen de provincie Flevoland. Met het OostvaardersWold als verbinding tussen de Oostvaardersplassen en het Horsterwold (Oostvaardersland) ontstaat een uitgestrekt natuur en water gebied, dat aantrekkelijk is voor natuurliefhebbers, waterrecreanten, wandelaars en rustzoekers. Binnen het OostvaardersWold en het Horsterwold zijn daarom aanvullende recreatieve voorzieningen voorzien. Dit levert een aanzienlijke impuls voor de toeristisch recreatieve sector.

Daarnaast ontstaan in de omgeving van het Oostvaardersland aantrekkelijke vestigingslocaties voor verschillende

economische sectoren. Hierbij valt niet alleen te denken aan de sectoren die een link hebben met de aanwezigheid van natuur, zoals de horeca, maar ook aan andere sectoren zoals de zorg en de kennissector. Daarbij ontstaan zowel arbeidsplaatsen voor werknemers met een hoog als met een laag opleidingsniveau. Uit onderzoek is gebleken dat hier binnen de regio behoefte aan bestaat omdat met name de zorgsector in Flevoland nog onderontwikkeld is en groei-potentie heeft.

Doordat rond het Oostvaardersland geheel nieuwe vestigingsmogelijkheden ontstaan, wordt het ook mogelijk om vanaf het begin in te zetten op het creëren van meerwaarde tussen deze sectoren, waardoor synergie en onderlinge versterking ontstaat.

Inrichtingsprincipes voor recreatie

- Het OostvaardersWold is als recreatiegebied onderdeel van een groter geheel: het Oostvaardersland. De drie gebieden van het Oostvaardersland zijn Oostvaardersplassen, OostvaardersWold en Horsterwold. De drie gebieden hebben verschillende recreatieve functies en zijn daardoor complementair aan elkaar. De Oostvaardersplassen bestaan overwegend uit kijknatuur, in het OostvaardersWold ligt het zwaarste accent op zwerfnatuur en de meest intensieve recreatie is voorzien in het Horsterwold waar doornatuur de boventoon voert.
- Er zijn inrichtingsmaatregelen nodig om de bezoekers adequaat te kunnen verwerken en faciliteren. De inrichtingsmaatregelen richten zich op de ontsluiting, de informatievoorziening, de beleving van de zijanten (uitkijkposten) en de toegankelijkheid (paden voor wandelaars, fietsers, ruiters en kanoroutes).
- Het Oostvaardersland krijgt drie primaire poorten. Een poort voor de Oostvaardersplassen bij het nieuwe natuuractiviteiten-centrum, een poort centraal in het OostvaardersWold aan de Almeerse zijde ter hoogte van de Vogelweg en een poort aan de Zeewolder kant van het Horsterwold. De voorzieningen voor recreanten worden daarmee geconcentreerd in kleine gebieden, zodat versnippering en onderlinge concurrentie van voorzieningen wordt tegengegaan. De natuur in de overige delen van het Oostvaardersland wordt door de aanleg van de primaire poorten minder belast en er ontstaat een krachtige zonering.
- De hoofdentree van het OostvaardersWold kent een redelijk grote bezoekersdruk, wat de kans op verstoring van de natuur groter maakt. Daarom is aandacht voor landschappelijke verdichting ter vergroting van de opvangcapaciteit noodzakelijk.
- Eén poort voor het OostvaardersWold is niet genoeg. Aan de noord- en zuidzijde van het OostvaardersWold komen twee secundaire poorten, waarbij de poort die het dichtst bij Almere ligt direct vanaf het begin een functie voor fietsers en wandelaars uit Almere zal hebben. De secundaire poorten worden minimaal uitgerust met een parkeerplaats en een informatiebord. De tertiaire poorten liggen verspreid over de zone en zijn niet meer dan een ingang van het gebied.
- Het hele OostvaardersWold is toegankelijk voor recreanten met uitzondering van het rustgebied voor edelherten, het foerageergebied voor kiekendieven en de ecoducten. De intensiteit en structuur van de paden in het OostvaardersWold sluit aan bij de poorten en bij de gewenste spreiding van recreanten. Er zijn relatief veel paden in de flanken (zuidwesten meer dan noordoosten) en bij de primaire en secundaire poorten. In de rest van het gebied zijn weinig paden aanwezig. Daardoor zal de recreatie extensief zijn in de delen waar de natuur gevoelig is voor verstoring. Wel worden enkele zwerfpaden van oost naar west aangelegd.

3.6 Relatie met de omgeving

Overgangszone Almere

De overgang tussen het OostvaardersWold en de mogelijke verstedelijking in het gebied aan de zuidwestzijde (Almeerse zijde) kan nog niet op korte termijn in detail worden uitgewerkt. Er moeten nog keuzes gemaakt worden over de mate van verstedelijking ten oosten van Almere en de scenario's die daarbij worden gehanteerd.

Wel staat vast dat er in de toekomst een relatie zal zijn tussen het stedelijk gebied van Almere en de natuur van het OostvaardersWold. Welk scenario ook wordt gebruikt voor de invulling van de Schaalsprong Almere, het OostvaardersWold vormt hoe dan ook een recreatieve versterking aan de oostzijde van Almere.

Het OostvaardersWold wordt aan de Almeerse zijde zodanig ingericht dat het goed toegankelijk en bereikbaar is voor de inwoners van Almere en de Noordvleugel van de Randstad. Dat stelt enerzijds eisen aan de inrichting van de zone zelf (zie paragraaf 3.5 Recreatie), maar ook aan het gebied net buiten de zone. Binnen het OostvaardersWold wordt de inrichting afgestemd op de natuurfunctie. Recreatievoorzieningen worden gebundeld in de nabijheid van parkeergelegenheid. Gemarkeerde wandelroutes worden in de meer bosrijke gedeeltes aangelegd. Ruiterroutes en het uitlaten van honden zijn in het OostvaardersWold niet toegestaan.

De strook waarbinnen deze gebundelde recreatievoorzieningen worden gerealiseerd is relatief smal. Die strook varieert over de gehele lengte van het OostvaardersWold van 200 tot 400 meter. Als bekend is volgens welk scenario de Schaalsprong Almere aan de oostzijde wordt uitgewerkt, kan worden aangesloten op de natuur- en recreatiewaarde van het OostvaardersWold. Almere houdt bij haar verkenningen voor dit gebied rekening met 700 hectare recreatiefunctie. Een belangrijk deel van die voorziene ruimte voor recreatie kan worden gebruikt om een passende overgang te creëren tussen het toekomstig stedelijk gebied en de buitenste rand van het OostvaardersWold. Gezien de lengte van het OostvaardersWold (ca. 10 kilometer) zal hiervoor een aanzienlijk deel van de voorziene 700 hectare nodig zijn, immers een strook naast het OostvaardersWold van 400 meter over de gehele lengte, heeft al een ruimtebeslag van 400 hectare.

Uitgangspunt is dat de overgangszone aan de zuidwestzijde zo wordt ingezet dat er een geleidelijke overgang ontstaat tussen het verstedelijkte gebied en het natuur- en recreatiegebied. De meer stedelijke groenfuncties, zoals het uitlaten van honden, een strook met wandel- en fietspaden krijgen daarbij een plek. Ook ligt het voor de hand om voorzieningen op het gebied van sport en recreatie die gebruik maken van de groene omgeving als aantrekkelijk decor, te plaatsen langs de flanken van het OostvaardersWold. Denk daarbij aan een sportcentrum, een golfbaan of een toeristische trekpleister. Voorzieningen, zoals bijvoorbeeld parkeergelegenheid, kunnen gekoppeld worden aan het OostvaardersWold. In de scenario's die momenteel worden gehanteerd voor Almere Oost is het niet ondenkbaar dat er woonbebouwing plaatsvindt tot vlak bij het OostvaardersWold. Dat biedt kansen voor zeer hoogwaardige woonmilieus. Tegelijk is ook bij dit soort invulling belangrijk dat het niet leidt tot een aantasting van de natuurkwaliteit.

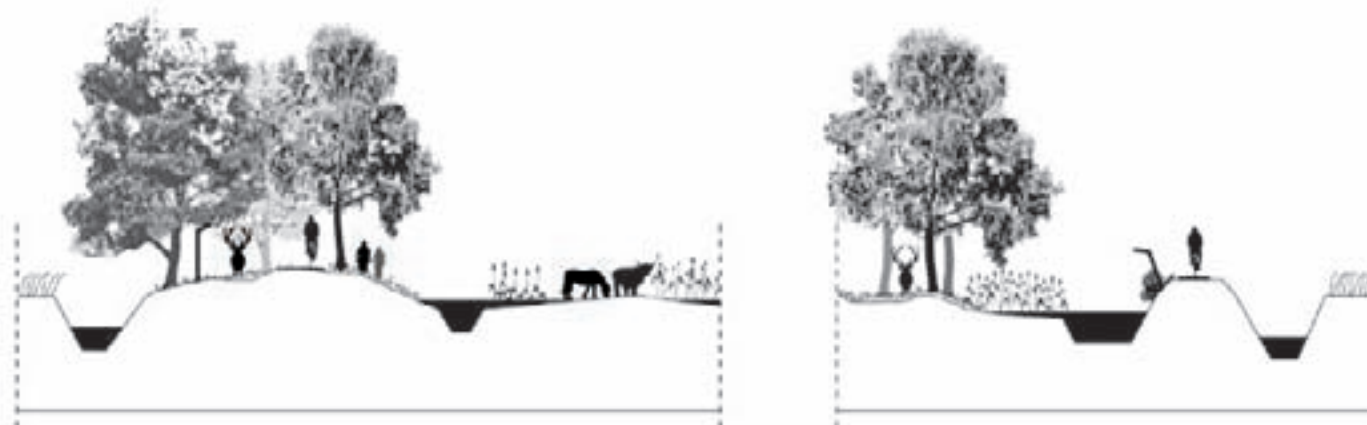
Landbouw

Aan de noordoostzijde van het OostvaardersWold blijft de huidige landbouwfunctie bestaan. Hier is sprake van groot-schalige landbouw, met een nadruk op akkerbouw. Wens en uitgangspunt is dat de strakke scheiding van functies aan deze zijde van het OostvaardersWold wordt gehandhaafd.

De grens tussen het OostvaardersWold en het landbouwgebied is zo vormgegeven dat de landbouw zo min mogelijk overlast ondervindt van de groenblauwe zone. De grote grazers uit de groenblauwe zone kunnen niet in het landbouwgebied komen, waardoor vraat en contact tussen de vrij levende dieren en het landbouwvee wordt voorkomen. De grens wordt gerealiseerd in de vorm van een bufferzone binnen het OostvaardersWold. Langs de rand van het OostvaardersWold worden een kade en een nieuwe tocht aangelegd. De tocht verbindt de kavelsloten. Hiermee wordt het watersysteem in het natuurgebied gescheiden van het watersysteem van de landbouw. Uitwisseling van water vindt niet plaats, ook niet door kwel. Tussen het leefgebied van de edelherten en de kade ligt een waterpartij. Op het talud van de kade staat een raster, omgeven door struweel. De totale breedte van de overgangszone aan de noordoostzijde (van waterpartij tot noordoostzijde van de tocht) is minimaal 50 meter.

19. Profiel west- en oostrand

De aanwezigheid van grote grazers in het gebied betekent dat er een beperkt risico is op uitwisseling van veeziektes tussen de vrij levende dieren in het OostvaardersWold en de door de landbouw gehouden dieren. Doordat er in Flevoland relatief weinig veehouderij is en de paarden en runderen in de Oostvaardersplassen een gezonde populatie vormen blijft dit risico erg gering. De economische en welzijnseffecten van een eventuele uitbraak van een dierziekte zijn zodanig groot en ingrijpend dat het desondanks noodzakelijk is om voorbereid te zijn op zo'n eventualiteit. Dit zal gebeuren in de vorm van een compartimenteringsplan en bijbehorend handelingsprotocol.

Luchthaven Lelystad

De afstand tussen het OostvaardersWold en de luchthaven is zodanig dat het risico op aanvaringen met vogels vrijwel nihil is.

De resterende invloed van de luchthaven bestaat uit een eventuele te verwachten verstoring door geluid van vluchtbewegingen. Vooral belangrijk is dat landend KE verkeer op een hoogte tussen 3000 tot net onder de 2000 ft over het OostvaardersWold komt aan de noordkant van de Vogelweg. Voor het startend verkeer is sprake van routes die afbuigen over het OostvaardersWold die het gebied kruisen boven de 3000 ft. Vooral nog is er een route voor klein verkeer langs de A6. Er wordt vanuit gegaan dat deze route komt te vervallen.

Uit de literatuur blijkt dat vanaf 3000 ft en lager een ver-

storende invloed optreedt over een zone van maximaal 2 kilometer. Tussen de 2000 en 3000 ft zijn die effecten beperkt, onder de 2000 ft zijn de effecten groter. In het OostvaardersWold komt het landend verkeer tussen de 3000 en 2000 ft over het OostvaardersWold. In relatie tot de functie en inrichting van het OostvaardersWold zullen de effecten op de doelsoorten edelhert, konikpaard en heckrund en kiekendief beperkt zijn. In een gebied aan weerszijden van de landingsroute kan een beperkt effect zijn voor broedgebieden voor kiekendieven en rustgebieden voor edelherten. Gelet op de vlieghoogtes, de te verwachten vliegtuigtypen, de natuurtypen en de lokaal voorkomende soorten is het voldoende als in een strook van 1 kilometer aan weerszijden geen rustgebieden voor edelherten worden ingericht. Broedgebieden voor kiekendieven zullen niet in het OostvaardersWold worden aangelegd. Verder is er een positief effect te verwachten van het vervallen van de route voor klein verkeer. Juist dit verkeer vliegt laag en kan zorgen voor grotere verstoring.

Voor het gebruik van het OostvaardersWold voor foerageren van kiekendieven of als verbindingszone voor edelherten zijn geen belemmeringen aanwezig. Hierbij is rekening gehouden met verdere groei van de luchthaven binnen de kaders van de PKB.

4 Ontwerp

Dit hoofdstuk beschrijft hoe het OostvaardersWold wordt ingericht. Met als horizon het jaar 2030, wanneer de natuur in het OostvaardersWold volgroeid begint te raken en onlosmakelijk is verbonden met de Oostvaardersplassen en het Horsterwold. Van dit eindbeeld is sprake rond 2030, ruim 15 jaar na de aanleg.

4.1 Blik op Oostvaardersland

De zeearend bekijkt van grote hoogte Oostelijk en Zuidelijk Flevoland. Hij ziet grote structuren en kan met zijn scherpe blik de verbanden in de ruimte zien.

Wie van grote hoogte naar Zuidelijk Flevoland en de omgeving kijkt, ziet dat het OostvaardersWold deel uitmaakt van grotere verbanden. Het OostvaardersWold is de verbindende schakel tussen Oostvaardersplassen en Horsterwold. Daarmee ontstaat een aaneengesloten natuur- en recreatiegebied van 15.000 hectare in Zuidelijk Flevoland. Dit gebied dat als werktitel het Oostvaardersland heeft gekregen, vormt samen met andere natuurgebieden als de Kennemerduinen, Waterland en de Vechtstreek een ring van groen rondom de Noordvleugel van de Randstad. Deze natuurgebieden zijn de ecologische buffer en het recreatieve uitloopgebied voor Amsterdam en haar satellietsteden. Daarnaast is het Oostvaardersland tegelijk begin- en eindpunt van een keten van natuurgebieden die samen de ecologische hoofdstructuur vormen. Een keten van natuurgebieden en robuuste verbindingen die vanaf de oevers van het Markermeer via de Veluwe doorloopt tot in Duitsland.

OostvaardersWold in haar omgeving

Aan de noordoostzijde van het OostvaardersWold, richting de Knardijk, behoudt het landbouwgebied haar functie. De grote rechthoekige kavels lopen door tot aan de Knardijk die de grens tussen Zuidelijk en Oostelijk Flevoland markeert. Achter die dijk ligt Lelystad Airport die naar verwachting de komende jaren zal gaan groeien, waarmee ook een groei van de bedrijvigheid op die plek gepaard gaat. Lelystad

breidt de komende jaren uit richting de Hollandse Hout, zodat ook daar een verbinding met het robuuste groen van Zuidelijk Flevoland ontstaat.

Inzoomend op Zuidelijk Flevoland wordt zichtbaar dat het OostvaardersWold wordt aangelegd in een polder met een open middengebied, dat specifiek is ingericht voor naar Nederlandse maatstaven grootschalige landbouw. Op het eerste gezicht is de groenblauwe zone een doorsnijding van dit middengebied, maar wie vooruitkijkt naar het jaar 2030, krijgt een ander beeld. Het gebied tussen het huidige Almere en het OostvaardersWold zal de komende twee decennia transformeren tot een randstedelijk stadslandschap. Het OostvaardersWold gaat daar een natuurlijke rand voor vormen. Aan de andere lange zijde aan de noordoostkant wordt het OostvaardersWold met een strakke lijn begrensd, overeenkomstig de huidige kavel- en lijnenstructuur van het middengebied. Een opslagloods of een beheersgebouw van de boswachters is gesitueerd op de plaatsen waar nu nog de boerderijen in viertallen bij elkaar geclusterd staan. Hoewel het OostvaardersWold zichtbaar is ingebed in de ontwerpstructuur van Zuidelijk Flevoland, heeft het gebied ook onderscheidende elementen. Wellicht het opvallendste element zijn de twee brede waterstrengen die beginnen bij de Hoge Vaart en die ten noorden van de Vogelweg uiteenwaaien tot een meanderende delta van stroompjes en kreken. Aan de zijde van het Horsterwold is het OostvaardersWold het meest bosrijk, naarmate de Oostvaardersplassen dichterbij komen wordt het landschap meer open en moerasachtig. Ook langs de gehele zuidwestflank (aan de kant van Almere) is er relatief veel begroeiing. In dat deel zullen zich de meeste recreanten gaan begeven.

Wie komt waar?

Edelherten kunnen wel in deze zuidwestflank komen, maar zullen zich liever ophouden in delen waar minder of geen mensen kunnen komen. Edelherten gaan het OostvaardersWold gebruiken als corridor met de Veluwe, maar voor hen is de groenblauwe zone ook een leefgebied. Het Nulder nauw lijkt een forse barrière, maar edelherten zijn goede zwemmers en kunnen dit randmeer goed oversteken. Heckrunderen en konikpaarden zijn zeer matige zwemmers en daarvan is bij het ontwerp van het OostvaardersWold gebruik gemaakt. Deze twee soorten grote grazers kunnen ook vanuit de Oost-

vaardersplassen via het OostvaardersWold naar het Horsterwold. Maar voor hen is een smallere strook beschikbaar dan voor de edelherten. Zij kunnen de twee hoofdstrengen die in de lengterichting door het OostvaardersWold lopen, niet oversteken. Recreanten die deze dieren van dichtbij willen

bosrijk deel aangelegd, als rustgebied voor de edelherten. Dit rustgebied is niet toegankelijk voor mensen.

Eigenlijk is het rustgebied voor de edelherten het enige deel van het OostvaardersWold dat aan de beleving van

20. Ring van natuur rondom Noordvleugel Randstad

zien, kunnen dat doen. Maar ze kunnen er ook voor kiezen om in het deel te blijven waar deze imposante dieren niet kunnen komen. In dat deel zijn overigens wel diverse uitzichtpunten, waar je kudde heckrunderen en konikpaarden van een afstandje kunt bekijken.

In de noordoosthoek, dichtbij de Oostvaardersplassen kunnen heckrunderen en konikpaarden ook niet komen. Daar foerageren kiekendieven die broeden in de Oostvaardersplassen. Ook de edelherten hebben een deel van het gebied helemaal voor zichzelf, namelijk aan de noordostrand van het OostvaardersWold, ten zuiden van de Vogelweg. Daar wordt een

mensen wordt onttrokken. Ook in het foerageergebied voor kiekendieven mogen recreanten niet komen, maar door het open karakter van dat deel is het vanaf de zijkant wel goed te observeren. Voor het overige is het OostvaardersWold vrijwel geheel toegankelijk, al is dat van grote hoogte nauwelijks waar te nemen. Wat wel is waar te nemen is dat het OostvaardersWold een geheel vormt met Oostvaardersplassen en Horsterwold. Dit Oostvaardersland krijgt een drietal poorten ofwel hoofdentrees. De poorten liggen op ongeveer 10 kilometer van elkaar. Daar kan de auto worden geparkeerd en beginnen tal van wandel- en fietsroutes. De poort naar

de Oostvaardersplassen ligt in het nieuwe Oostvaardersveld aan de kant van Lelystad. Daar komt een nieuw natuuractiviteitencentrum, van waaruit de Oostvaardersplassen bezocht en bekeken kunnen worden. Overigens wordt ook het aangrenzende bos de Hollandse Hout de komende jaren verder recreatief ontwikkeld, zodat aan de Lelystadse zijde van het Oostvaardersland ook een aantrekkelijk uitloopgebied ontstaat. De tweede poort van het Oostvaardersland komt in het Horsterwold bij Zeewolde. De exacte plek moet nog worden bepaald. De hoofdentree van het OostvaardersWold ligt aan de Vogelweg, aan de kant van Almere. Deze poort is bereikbaar vanaf de A27 (afslag Almere-Hout/Vogelweg) en vanaf de Nijkerkerweg/Gooiseweg.

Een gebied in ontwikkeling

De realisatie van het OostvaardersWold wordt afgerond in 2014. Maar in feite begint de ontwikkeling van het gebied dan pas echt. Het zal jaren duren voordat de bomen en struiken volgroeid zijn. Ook de verbinding naar de Veluwe, over het Nuldernauw en de A28 in Gelderland, zal later gereedkomen dan het OostvaardersWold.

In het verlengde van de ontwikkeling van de natuur zal ook het recreatief gebruik geleidelijk intensiever worden. In de beginjaren zal het toerisme vooral gestalte krijgen in het Horsterwold en de Oostvaardersplassen; gaandeweg zal het OostvaardersWold daar een eigen plek in veroveren. Het Oostvaardersland als geheel zal uitgroeien tot een natuur- en recreatiegebied dat bezoekers tot ver buiten Flevoland trekt. Alleen al in het OostvaardersWold komen in 2030 zo'n 300.000 bezoekers. Vanaf 2014 zullen recreanten het gebied moeten gaan ontdekken, waardoor er markt gaat ontstaan voor restaurants, voor kano- en fietsverhuur, misschien voor een toeristische attractie. In en om het Horsterwold worden de campings mogelijk groter en wellicht komen er meer. Het wordt drukker op de wegen in het middegebied dan nu. De tractoren van de boeren in het gebied zullen blijven. Maar er komt stroom auto's en fietsers bij, die in de weekenden en vakantieweken richting het in 2030 volwassen geworden Oostvaardersland trekken.

4.2 Inrichting van de zone

De kiekendief speurt al zwevend en wiekend zijn roofgebied af. Hij kent de omgeving en vliegt soms erg laag boven de grond om in detail zijn omgeving op te nemen

De bodem als grondlegger

De keuzes die zijn gemaakt bij het ontwerp van het OostvaardersWold beginnen bij de bodem. Het gebied ligt op een aflopend grondpakket, een gebied dat afloopt van de Hoge Vaart naar de Lage Vaart. Het hoogteverschil tussen deze twee vaarten bedraagt ongeveer een meter en wordt zichtbaar in een droger deel ten zuiden van de Vogelweg en een natter deel ten noorden van de Vogelweg. De dikten van verschillende bodemlagen in de grond leiden tot verdere hoogteverschillen in het gebied. Zo vormt de zandkop van Pleistoceen zand een relatief hooggelegen gebied, in het deel dat voor het overige deel juist het laagst ligt. Deze kop blijft daardoor herkenbaar als een verhoging in het landschap. Zo'n zandkop kan archeologische vindplaatsen bevatten. Om deze archeologische waarden te beschermen, wordt zoveel mogelijk om de plaatsen heen gegraven waar archeologisch waardevolle vondsten worden vermoed. Mocht er toch een archeologische vondst worden gedaan, dan zal ter plekke worden beoordeeld of deze vondst geconserveerd moet worden, en op welke manier. Daarbij is de waarde van de vondst bepalend.

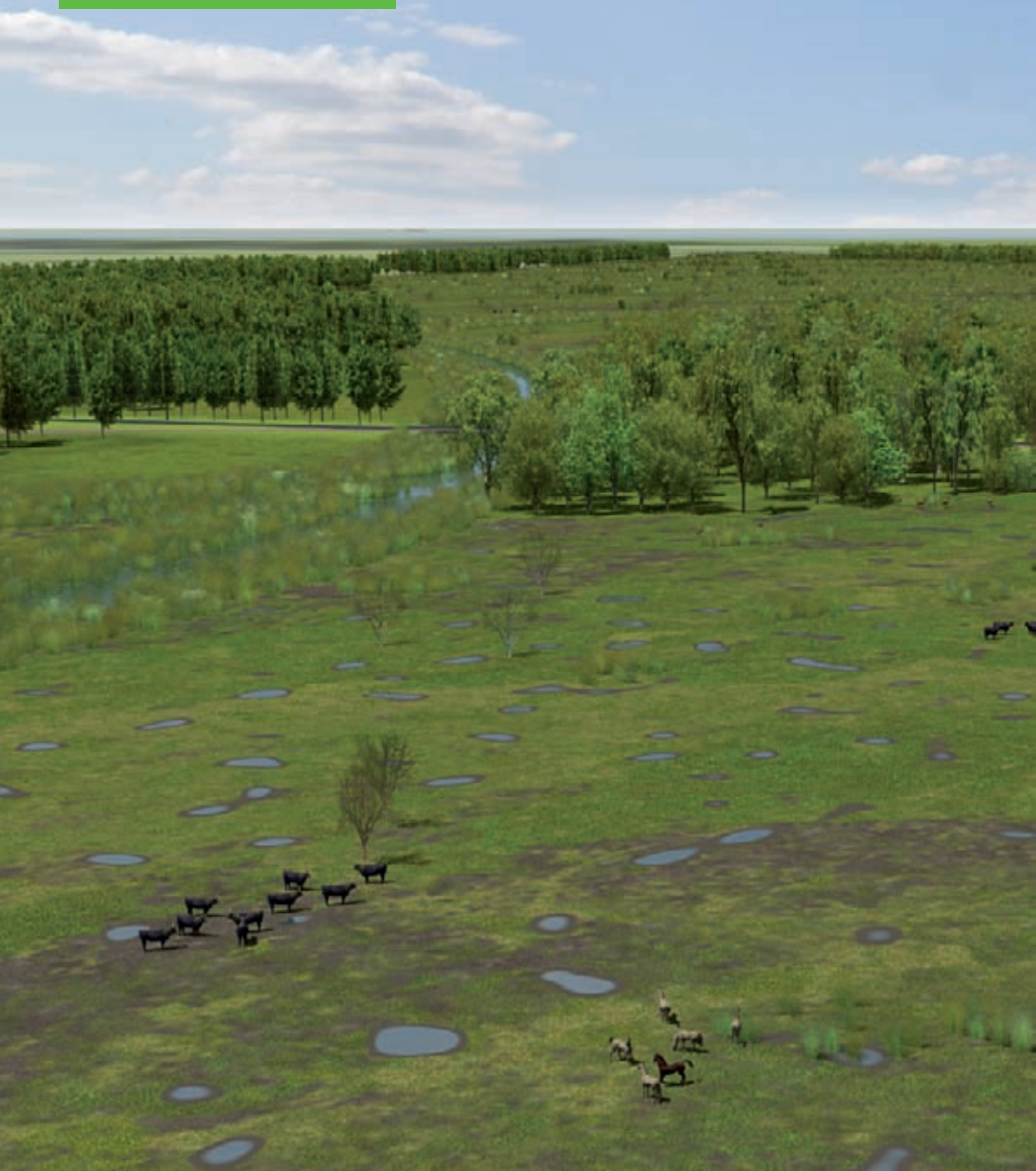
Bij het basisontwerp is ook rekening gehouden met afzettingen met pyriet en arseen in de ondergrond. Er wordt zoveel mogelijk geprobeerd deze bodemlagen niet aan te tasten. Daarom wordt het grondverzet beperkt op plekken waar deze lagen ondiep liggen. Vooral bij het bepalen van de waterloop van de twee hoofdstrengen is hiermee rekening gehouden.

Het watersysteem

Het water in het OostvaardersWold stroomt van de Hoge in de richting van de Lage Vaart, dus letterlijk van hoog naar laag. Bij de Hoge Vaart stroomt het water via een open verbinding via twee brede strengen de groenblauwe zone in. Deze lopen uit in een vlechtend stelsel van watergangen

21. Impressie OostvaardersWold

en plasdrasgebieden nadat de Vogelweg gepasseerd is. De strengen hebben drie functies; creëren van gradiënten voor de natuurontwikkeling, het bergen en transporten van water uit de Hoge Vaart en het beperken van het deel waar heckrunderen en konikpaarden kunnen komen. Daarnaast biedt het water mogelijkheden voor recreatief gebruik.

De twee watergangen tussen de Hoge Vaart en de Vogelweg zijn breed (35 meter) en zijn in het midden 2 meter diep. Deze twee strengen zorgen er voor dat het water vanuit de Hoge Vaart snel de zone in kan stromen. Aan beide zijden van het diepere gedeelte bevinden zich de natuurvriendelijke oevers. Het watersysteem tussen Vogelweg en de A6 is bestaat uit een netwerk van fijnmazige wat smallere waterstromen. Het water kan hier buiten de oevers treden. In dit deel bevindt zich het meeste water, waardoor dit gebied natter is dan het gebied ten zuiden van de Vogelweg. De waterdiepte in de strengen bedraagt hier minimaal 1,5 meter. Het waterpeil in de zone is gelijk aan het waterpeil in de Hoge Vaart en bedraagt NAP - 5,20 m. De totale oppervlakte van het watersysteem dat in verbinding staat met de Hoge Vaart is 300 hectare, waarvan 120 hectare open water en 180 hectare plasdras. Aan de noordzijde stroomt het water de groenblauwe zone uit naar de Lage Vaart. Er wordt een regelbare stuw geplaatst, waarmee eventueel het water kan worden afgevoerd naar de Lage Vaart.

Verspreid door de zone zijn er meerdere waterplassen- en poelen die vollopen als het hard regent en droogvallen bij langdurige droogte. Hier kan de dynamiek van de deltanatuur zich maximaal ontwikkelen.

Aan beide flanken van het OostvaardersWold komt aan de buitenkant een tocht om kwelwater uit de zone op te vangen en om te zorgen voor de afwatering van het aangrenzende (landbouw)gebied. Aan de noordoostzijde (waar de landbouwfunctie van het middengebied behouden blijft) komt een kade met daarnaast een extra watergang die zo wordt ingericht dat edelherten het OostvaardersWold niet uit kunnen. Deze kade vervult waar nodig ook de functie van waterkering bij zware regenval. Aan de zuidwestzijde (waar de toekomstige uitbreiding van Almere is voorzien) worden edelherten tegengehouden door een hekwerk.

Het zuidelijke bosgebied

Het Horsterwold is het meest dicht beboste deel van het Oostvaardersland, met in het hart een open plek, de Stille Kern. In het Horsterwold vinden de grote grazers uit de Oostvaardersplassen beschutting tegen wind en winterkou. Zodra de provincie Gelderland een ecopassage voor de A28 heeft gerealiseerd, kunnen edelherten het Nulder nauw overzwemmen en richting de Veluwe trekken. Tot die tijd komt er een raster dat voorkomt dat edelherten de Spiekweg kunnen oversteken.

In de randen van het Horsterwold krijgen recreatie en toerisme ruim baan. Daar is plek voor bijvoorbeeld campings en een natuurgerichte publiekstrekker. Nu zijn daar al relatief veel recreatieve voorzieningen, die in de toekomst zich verder kunnen ontwikkelen. Dwars door het Horsterwold loopt de Flediteweg die in de loop van de tijd wordt omgevormd tot fietspad. Omdat in het midden van het Horsterwold ook grote grazers rondlopen moeten fietsers niet vreemd opkijken als ze even moeten afstappen voor een koppel overstekende konikpaarden.

De grote grazers kunnen het Horsterwold in en uit via eco-ducten over de Gooiseweg en de Hoge Vaart. Ook voor fietsers komt er een brug over de Hoge Vaart. Ook komt over de Hoge Vaart een nieuwe brug voor gemotoriseerd verkeer, omdat de huidige Adelaarsbrug is omgebouwd tot ecoduct. Wie van die zijde het OostvaardersWold binnenkomt ziet dat het landschap langzaam gaat veranderen. Tussen de twee brede waterstrengen vanaf de Hoge Vaart lopen edelherten, konikpaarden en heckrunderen op droog grasland, aan weerszijden omgeven door bosranden. In dit ruige, halfopen midden zoeken ook kleine groepjes struinende wandelaars hun weg.

De noordoostelijke bosrand functioneert als rustgebied voor edelherten. Mensen mogen daar niet in; heckrunderen en konikpaarden komen slechts in een deel. In de zuidwestelijke bosrand ligt een netwerk van wandelpaden. Voor fietsers lopen de routes langs de twee buitenzijden van het OostvaardersWold.

In de buurt van de Vogelweg wordt het steeds drukker met mensen die het OostvaardersWold binnenkomen bij de belangrijkste toegangspoort. Die poort ligt aan de Almeerse zijde. Er is een behoorlijke parkeerplaats en een bezoekerscentrum met informatie over de natuur in het gebied. Het

is een verzamelpunt voor wandelexcursies en er komt mogelijk een speeltuin en een picknickveld. Er zijn onder meer kano-instapplaatsen, knuppelpaden door het moeras, rietpaden die uitmonden in een kijkhut en plekken om vlotten te bouwen en ermee te varen.

Rond de hoofdentree in het midden van de zone liggen naast een parkeerplaats en wandelroutes ook educatieve functies en allerlei plekken waar kinderen en volwassenen de natuur spelenderwijs kunnen ontdekken. Overigens worden in de zuidwestflank nog twee wat kleinere parkeerplaatsen aangelegd en zijn er ook diverse kleine paadjes waar alleen fietsers en voetgangers het OostvaardersWold kunnen binnenkomen.

De noordelijke delta

De grote grazers kunnen de Vogelweg weer via een ecoduct overbruggen. Ten noorden van de Vogelweg, richting de A6, verandert het landschap snel van karakter. De twee waterstrengen gaan over in smallere waterstromen, die bochtiger worden en die in natte tijden buiten hun oevers treden. Dit lager gelegen gebied is drassig en niet altijd makkelijk te betreden voor mensen. In ieder geval laarzen aan. Voor de grote grazers zijn er op natuurlijke verhogingen van de bodem eilanden gecreëerd waar ze een droog heenkomen kunnen vinden. Voor vogels zoals ganzen en reigerachtigen is dit plasdrasgebied een aantrekkelijker foerageergebied dan het omliggende landbouwgebied. Daardoor wordt de overlast van vogels voor de landbouw beperkt. Ook de otter kan zich thuis gaan voelen in dit deltalandschap. Aan de zuidwestkant loopt de bosrand met wandelpaden en een fietsroute door tot aan de A6, in hoek bij de Oostvaardersplassen verbreedt de groenblauwe zone. Daar is een foerageergebied voor bruine en blauwe kiekendieven gerealiseerd, met een open karakter en bijvoorbeeld kruidenrijk grasland als beplanting. De kiekendieven worden hier niet gestoord door wandelaars of fietsers, en ook hekrunderen en konikpaarden worden hier geweerd.

Omdat twee agrarische bedrijven uit het voormalig zoekgebied niet zijn opgenomen in het plangebied wordt de kade aan de achterzijde van deze bedrijven doorgetrokken. Hierdoor komt een deel van het kiekendiefgebied buiten het

watersysteem van het OostvaardersWold te liggen. Het karakteristieke wegbeeld van de Dodaarsweg blijft behouden.

De grote grazers kunnen hun weg vervolgen richting de Oostvaardersplassen via een van de grootste ecopassages van Europa, die bestaat uit twee ecoducten en één onderdoorgang. Deze passage overbruggt achtereenvolgens de Ibisweg, A6, Lage Vaart en Flevospoorlijn. Er wordt een raster geplaatst om te voorkomen dat edelherten komend vanuit de Oostvaardersplassen de Lage Vaart overzwemmen en dan via een oversteek over de A6 het landbouwgebied kunnen bereiken. Voor recreatieve fietsers komt er een fietsbrug over de A6 en de Lage Vaart, zodat de fietstocht kan worden voortgezet naar de Oostvaardersplassen, Almere of Lelystad. Voor de grote grazers blijven de Oostvaardersplassen een uniek beschermd leefgebied, waar mensen alleen onder begeleiding kunnen komen of vanaf uitkijkpunten naar kunnen kijken.

4.3 Gebruik en beleving

Het edelhert en de mens dwalen door het halfopen groen. Soms vangen ze elkaars blik op, vaak laten ze elkaar met rust en gaan ze hun eigen gang

Het meest unieke van het OostvaardersWold bestaat uit het zwerven door natuur die wordt beleefd als wildernis en het van dichtbij kunnen benaderen van de kuddes hekrunderen, konikpaarden en edelherten. Edelherten zijn overigens schuwe dieren, die afstand zullen bewaren tot mensen. Maar konikpaarden en hekrunderen laten mensen die rustig zijn, tot op enkele meters van zich toe. Ook kunnen vogelliefhebbers hun hart ophalen in het OostvaardersWold. Diverse vogelsoorten die nu alleen in de Oostvaardersplassen voorkomen, zullen ook in het OostvaardersWold een plek vinden. Om die ervaring mogelijk te maken bestaat het OostvaardersWold voor het grootste deel uit zwerfnatuur: de zoektocht is deel van de beleving, het vinden van de kuddes of groepen dieren is het doel. De zwerfende bezoekers maken gebruik van zwerfpaden, laarzenpaden, bruggen, loopplanken, een

22. Impressie OostvaardersWold

beheerweg en doorwaadbare plaatsen. Voor mensen die dit zwerven te avontuurlijk vinden, zijn er ook uitkijkpunten op hooggelegen punten, observatiehutten en verharde paden in het zuidwestelijke deel van de zone. Hierdoor is 85 procent van het OostvaardersWold beleefbaar voor recreanten, in totaal 70 procent van het OostvaardersWold is ook werkelijk toegankelijk voor recreanten.

De ontwikkeling van natuur

Vanaf de eerste dag dat het OostvaardersWold wordt aangelegd, zal nieuwe natuur in ontwikkeling zijn. De vegetatie is zeer divers, bijvoorbeeld afhankelijk van de hoogteligging en natheid en van begrazing of maai-beheer. Vanaf het moment dat de kleibodem niet meer wordt bewerkt, begint het ontstaan van natuur. In eerste instantie komen allerlei pionierssoorten op. In rap tempo verruigt het gebied, waar op wat lagere plaatsen water blijft staan. Dit verruigde gebied zal nog verder doorgroeien tot een bosachtig gebied. Waar veel grote grazers voorkomen ontstaat meer openheid; stukken open gras en plukken met struiken en bomen. Om ervoor te zorgen dat in het OostvaardersWold sommige delen snel doorgroeien tot bos en ruigte zullen inheemse 'prikstruiken' als braam, meidoorn, sleedoorn tussen bomen geplant worden. Dat voorkomt dat de bomen aangevreten worden door grote grazers voordat ze volgroeid zijn. Dit plantsysteem is in de Stille Kern van Horsterwold met succes gehanteerd. Ook zullen pas na enkele jaren de grote grazers in deze gebieden toegelaten worden.

Door de verschillen in ontwikkeling (voor de uitvoering wordt 3 jaar uitgetrokken), hoogteligging, natheid, begrazing en beheer zullen in de beginperiode dichtbij elkaar grote verschillen ontstaan. Deze diversiteit in het landschap zal vanaf het allereerste begin een kwaliteit zijn die door de bezoekers van het OostvaardersWold wordt ervaren.

Herkenbaarheid OostvaardersWold

Wat ziet de bezoeker en de passant van het OostvaardersWold? Het gebied OostvaardersWold ligt zodanig dat automobilisten, fietsers en wandelaars niet 'om het gebied heen' kunnen. Het is op veel plekken en vanaf veel wegen zichtbaar. Daarnaast zijn er vele ingangen en paden voor de bezoekers. Naast de opzienbare natuur uit de zichtbaarheid

zich in de ecoducten, fietsbruggen, allerlei bruggen over water, viaducten, kunstwerken als stuwen en inlaten, kaden, parkeerplaatsen, bewegwijzering, de vorm van het beheer, de gebouwen en bijzondere plekken in het gebied. In het ontwerp van het OostvaardersWold zijn de ecopassages in het oogspringende elementen. Niet alleen van bovenaf bezien, maar ook als je er tegenaan kijkt. De functie is tweeledig, ze zorgen voor een veilige verkeerssituatie en maken een ongestoorde overgang van dieren mogelijk. Qua vormgeving zijn de ecoducten relatief open gebieden, met grasland en waterpartijen omgeven door riet, bos, struikgewas. Zo wordt de grote grazers een vertrouwde, beschutte omgeving geboden, waar ze zich niet gestoord voelen door de omgeving. Om die reden zullen mensen ook niet van de ecoducten gebruik kunnen maken om een weg over te steken. De ecoducten bestaan uit brede heuvels naar het ecoduct toe en een smaller door beplanting afgeschermd ecoduct van circa 50 meter breed.

De ecoducten bij de A6 en de Vogelweg trekken ongetwijfeld de meeste aandacht. Bij de A6 ontstaat een groene toegangspoort van de Randstad en Almere. Er is sprake van een robuust ecoduct dat een zesbaans snelweg en een parallelweg overkluist.

Het ecoduct in de Vogelweg markeert een bijzonder moment: de kruising van de centrale lijn in het open middengebied en de nieuwe groenblauwe zone. De Vogelweg krijgt een nieuwe landschappelijke inrichting: de royale laanbeplanting in de omgeving wordt gehandhaafd, en zal ter hoogte van het OostvaardersWold opgaan in de beschutting rondom het ecoduct.

De kunstwerken voor infrastructuur zijn in heel OostvaardersWold en zelfs in Oostvaardersland met dezelfde uitgangspunten en ontwerpprincipes ontworpen: ze dragen bij aan de herkenbaarheid van het gehele gebied. Ook het ontwerp van de hoofdentrees voor de grote bezoekersstromen en de kleinere ingangen voor de kenners van het gebied zijn in een hand gemaakt en weerspiegelen de OostvaardersWoldstijl. Om dit te bereiken worden de ontwerpprincipes vastgelegd in een document.

Oostvaardersland als geheel wordt voor bezoekers gekenmerkt door haar veelzijdigheid. Er is verblijfstoerisme, je kunt er een dagje uit, het biedt prachtige fiets- en wandel-

23. Inwonersparticipatie

routes, er zijn georganiseerde activiteiten en je kunt jezelf onderdompelen in de natuur. Het biedt nieuwe ruimte voor recreatie aan de inwoners van Almere, Zeewolde en Lelystad, maar het zal ook toeristen trekken uit de rest van Nederland. Voor mensen uit de Noordvleugel van de Randstad is het OostvaardersWold een surplus op de bestaande recreatieve mogelijkheden. Kanoën in een kreek waar op de oever een koppel heckrunderen staat te grazen. Die natuurbeleving komt nergens anders in Nederland voor.

4.4 Bijdragen van inwoners aan het ontwerp

In het ontwerp is vanaf de eerste schetstekeningen rekening gehouden met de wensen en voorkeuren van de toekomstige gebruikers. Er heeft inwonersparticipatie plaatsgevonden, waarbij een groot aantal ideeën en suggesties is getoetst via een representatieve enquête.

Belangenafweging

Tijdens de inwonersparticipatie heeft belangenafweging plaatsgevonden. Er zijn twee creatieve bijeenkomsten geweest waar een relatief kleine groep van 30 inwoners een

breed scala aan opmerkingen, suggesties en plannen voor de inrichting van het OostvaardersWold heeft aangedragen. Deze ideeën zijn gerangschikt en voor het beoordelen van het draagvlak getoetst in een representatieve enquête onder ruim 500 mensen. Dat betekent dat sommige ideeën waarvoor tijdens de creatieve sessies veel enthousiasme was, na de enquête op weinig draagvlak konden rekenen. Ook het omgekeerde was het geval.

Een uitgebreide weerslag van zowel het proces als de inhoudelijke bijdragen van inwoners is vastgelegd in het Eindrapport Inwonersparticipatie OostvaardersWold. Het merendeel van de slotconclusies uit dat rapport heeft een uitwerking gekregen in het ontwerp voor het OostvaardersWold. Veel inrichtingssuggesties van inwoners blijken aan te sluiten bij de doelstellingen zoals die voor het OostvaardersWold zijn omschreven (zie paragraaf 2.2) en konden daarom zonder problemen worden gerealiseerd.

Uitwerking ideeën van inwoners

De breed gedragen wens van inwoners om gevarieerde natuur aan te leggen en OostvaardersWold goed toegankelijk te

maken voor mensen, zijn basisprincipes geworden voor de inrichting van het OostvaardersWold.

Specifiek hebben, mede dankzij de aandacht die inwoners daarvoor vroegen, uitkijkpunten nadrukkelijk een plek in het ontwerp voor het OostvaardersWold gekregen. Deze uitkijkpunten hebben een dubbele functie. Enerzijds vinden veel mensen het prettig om uit te kijken over een natuurgebied; dat geeft overzicht en een gevoel van ruimte. Anderzijds bieden uitkijkpunten bezoekers van het OostvaardersWold de mogelijkheid om de bijzondere natuur met grote grazers te beleven, zonder dat ze van dichtbij in contact komen met heckrunderen en konikpaarden. Sommige mensen vinden het prachtig om te zwerven door de natuur en dan oog in oog te staan met een grote grazer, anderen vinden dat wel fascinerend maar bekijken deze indrukwekkende dieren liever van een afstand.

Het scheiden van gebruiksfuncties, waar veel mensen aandacht voor vroegen, is gerealiseerd door de doornatuur te concentreren aan de Almeerse zijde van het OostvaardersWold en in het bijzonder rond de toegangspoort bij de Vogelweg. Daarnaast zorgen de twee waterstrengen voor een scheiding van functies, doordat konikpaarden en heckrunderen alleen binnen de twee strengen kunnen komen. Mensen hebben zelf de keus of ze zich in de zwerfnatuur binnen de twee waterstrengen wagen of dat ze liever op de goed begaanbare paden buiten de waterstrengen blijven.

De suggesties die inwoners hebben gedaan voor recreatie zijn legio. Voor een deel zijn deze ideeën nog niet overgenomen, omdat het aan de toekomstige beheerder en recreatie-exploitanten is om uit te werken op welke plek in het OostvaardersWold welk type recreatieactiviteiten gaat plaatsvinden. Voor de recreatie is het ontwerp vooral voorwaardenscheppend: er is heel veel mogelijk in het OostvaardersWold, van kanoën tot fietsen, van GPS-wandelingen tot picknicken. Er worden wandel- en fietsplaatsen aangelegd. Er komen voldoende parkeerplaatsen en tenminste bij de hoofdpoot is horeca voorzien. Maar hoe en waar al die activiteiten precies gaan plaatsvinden en hoe ze geëxploiteerd gaan worden, dat is een kwestie van nadere uitwerking en ook van marktwerking.

De infrastructuur rondom het OostvaardersWold was ook een veel genoemd aandachtspunt tijdens de inwoners-

participatie. Omwonenden en plaatselijk landbouwverkeer moeten zo min mogelijk hinder ondervinden van het OostvaardersWold. Tegelijk zagen veel mensen in dat er aanpassingen gedaan moeten worden aan het bestaande wegennet, omdat met name autoverkeer en natuur niet vanzelfsprekend samengaan. Bij de uitwerking van de infrastructuur is telkens zo veel mogelijk maatwerk geleverd. Geen generieke maatregel voor het hele wegennet in het gebied, maar weg voor weg is bekeken hoe de vervoersfunctie van de weg zo goed mogelijk in stand kan blijven en tegelijk de weg goed past binnen een natuurgebied. Veel opmerkingen van inwoners werden gemaakt over de overgang met de aangrenzende gebieden. De begrenzing met het landbouwgebied zou volgens veel inwoners gericht moeten zijn op het voorkomen van overlast voor de boeren in dat gebied. Daaraan is in het ontwerp veel aandacht besteed. Voor de overgang naar het toekomstige stedelijke gebied aan de oostzijde van Almere bestonden bij inwoners veel ideeën, maar die zullen pas in een later stadium uitgewerkt kunnen worden omdat nog niet duidelijk is op welke wijze die stedelijke ontwikkeling wordt ingevuld.

Het OostvaardersWold als toekomstig natuur- en recreatiegebied mag rekenen op draagvlak van de inwoners, zo kwam naar voren uit de inwonersparticipatie. Ongerepte natuur, variatie in landschap werden daarbij vaak genoemd als motief. Het ontwerp voor het OostvaardersWold komt tegemoet aan deze wensen. Het is aan te bevelen om ook bij de realisatie inwoners te betrekken bij de verdere inrichting van het gebied. Dat levert veel goede ideeën en draagvlak op, en zorgt er tevens voor dat ongewenste ontwikkelingen tijdig kunnen worden bijgestuurd.

4.5 Zoekgebied vervallen

Op 11 december 2008 hebben Provinciale Staten van Flevoland de Verordening Groenblauwe Zone vastgesteld. In die verordening is opgenomen dat drie kavels ten noorden van de Vogelweg, deels onder voorwaarden, worden toegevoegd aan het plangebied van het OostvaardersWold (zie ook paragraaf 1.1). Deze kavels worden ingericht en beheerd als foerageergebied voor kiekendieven. Feitelijk betekent de toevoeging van deze drie kavels aan het plangebied, dat het zoekgebied waarvan sprake was in het Omgevingsplan van 2 november 2006, is komen te vervallen.

5 Realisatie

De provincie Flevoland heeft de opgave om een robuuste ecologische verbinding te realiseren en invulling te geven aan waterberging, recreatie en natuurontwikkeling.

Gelet hierop ligt de regie voor de realisering van het OostvaardersWold bij de provincie. De provincie heeft daartoe, met het vaststellen van de Verordening groenblauwe zone, de gemeenten opdracht gegeven bestemmingsplannen op te stellen die de realisering van de groenblauwe zone mogelijk maken.

5.1 Fasering

De landelijke ecologische hoofdstructuur (inclusief de robuuste verbindingen) moet in 2018 gerealiseerd zijn. Voor het in het OostvaardersWold te realiseren gedeelte hebben het Rijk en de provincie Flevoland de afspraak gemaakt dat de robuuste verbindingszone die onderdeel is van het OostvaardersWold, in 2014 aangelegd moet zijn. Het zal daarna nog enige tijd duren voordat het OostvaardersWold zodanig 'volgroeit' is dat het ook geschikt is om daadwerkelijk te functioneren als ecologische hoofdstructuur, natuur- en recreatiegebied.

Om inrichting van de robuuste verbindingszone in 2014 te kunnen garanderen, zullen in 2010 bestemmingsplannen moeten worden vastgesteld op basis waarvan de inrichtingswerkzaamheden kunnen worden uitgevoerd.

5.2 Financiering

De financiële haalbaarheid van de uitvoering van deze structuurvisie zal worden gegarandeerd in een nog op te stellen samenwerkingsovereenkomst (SOK) met alle belanghebbende partijen. Deze partijen (het ministerie van LNV namens het Rijk, het waterschap Zuiderzeeland, de gemeenten Zeewolde, Almere en Lelystad, Staatsbosbeheer en het Flevo-landschap) zullen daarin afspraken maken, die de realisatie van het OostvaardersWold mogelijk maken. Het gaat onder meer om afspraken over de rollen van de diverse partijen in het vervolgtraject en de financiën.

Om afspraken over de dekking van de investeringskosten te kunnen maken wordt in 2009 een raming van alle kosten voor verwerving en realisatie van de groenblauwe zone opgesteld. Deze raming vormt de basis voor de financiële afspraken in de SOK.

Uitgangspunt voor de SOK is dat de partij die verantwoordelijk is voor een bepaalde opgave in het gebied, ook primair verantwoordelijk is voor het beschikbaar stellen van de bijbehorende financiële middelen. Vanuit dit principe zijn de volgende richtinggevende uitspraken af te leiden:

- het ministerie van LNV is financieel verantwoordelijk voor de realisatie van de robuuste verbindingszone;
- het Flevo-landschap wordt eigenaar van de grond in het OostvaardersWold;
- Staatsbosbeheer krijgt het beheer toegewezen in het OostvaardersWold;
- de gemeente Almere is primair financieel verantwoordelijk voor de recreatieve opgave en de compensatie-opgave (foerageergebied voor kiekendieven en bos) voor verstedelijking. De compensatieopgave is overigens inmiddels voor een deel overgedaan aan Staatsbosbeheer;
- het waterschap Zuiderzeeland is financieel verantwoordelijk voor de te realiseren autonome wateropgave en de aanvullende waterbergingsopgave in het gebied;
- de provincie Flevoland is als gebiedsregisseur financieel verantwoordelijk voor het scheppen van de randvoorwaarden om te komen tot een integrale gebiedsontwikkeling;
- gemeente Lelystad is financieel verantwoordelijk voor de compensatieopgave (foerageergebied voor kiekendieven) voor verstedelijking.

De daadwerkelijke realisatiekosten van de verschillende opgaven zijn zo goed mogelijk ingeschat op basis van de ontwerpen in deze structuurvisie. De grootste kostenpost daarin is de grondverwerving. De huidige agrarische bedrijven zijn namelijk groot van omvang en over het algemeen zeer modern.

Als het gaat om de inrichting van het gebied, dan is het grondverzet de belangrijkste kostenfactor. Om de waterrijke structuur te realiseren, zal circa vijf miljoen kubieke meter grond moeten worden afgegraven. Uitgangspunt is dat deze grond volledig zal worden hergebruikt binnen het gebied, waarbij moet worden gedacht aan de te realiseren kade, waterkeringen, taluds van ecoducten en glooiingen in het terrein.

Ook de realisatie van de diverse ecoducten vormt een grote kostenpost, met name de grotere werken over de A6 en onder de spoorlijn. Ten opzichte van voornoemde kosten-

posten vormen de overige inrichtingskosten, waaronder de realisatie van groenstructuren, het aanleggen van wegen en paden en het realiseren van kleine kunstwerken als bruggen en duikers, een relatief kleine kostenpost.

In een eerdere planfase zijn al inschattingen gemaakt van de omvang van de diverse opgaven, op basis waarvan door meerdere partijen al middelen zijn gereserveerd. Bedoelde partijen zijn primair verantwoordelijk voor het grootste gedeelte van de totale opgave. Uit voorgaande kan worden afgeleid dat er vooralsnog geen reden is om aan te nemen dat de realisatie van de groenblauwe zone niet economisch uitvoerbaar zou zijn.

5.3 Rolverdeling

De provincie heeft voor het OostvaardersWold een actieve ontwikkelingsrol op zich genomen, door dit project aan te merken als een speerpunt van beleid. Hiermee heeft de provincie de regierol voor het OostvaardersWold opgepakt. Binnen het project worden meerdere doelen gecombineerd, en zijn ook meerdere belangen vertegenwoordigd. Het project OostvaardersWold wordt daarom aangestuurd door een stuurgroep, waarin alle verantwoordelijke publieke partijen vertegenwoordigd zijn. Dit zijn naast de provincie de gemeenten Almere, Zeewolde en Lelystad, het ministerie van LNV, het waterschap en Staatsbosbeheer, als toekomstig beheerder.

Burgers en belangengroepen zijn actief betrokken bij de planvorming in de vorm van een klankbordgroep en een inwonersparticipatietraject.

Tijdens de realisatie van het OostvaardersWold zal de rolverdeling tussen partijen geleidelijk verschuiven. De rol van initiatiefnemer wordt minder belangrijk en de rol van uitvoerder en beheerder zal geleidelijk toenemen. De wijze waarop deze rolverdeling gestalte krijgt zal worden opgenomen in het SOK, en is gerelateerd aan de verantwoordelijkheden en (financiële) inbreng van de verschillende partijen.

5.4 Randvoorwaarden voor de verdere uitwerking

In deel A van de structuurvisie is het streefbeeld voor de inrichting van het plangebied weergegeven. Dit streefbeeld is gezamenlijk opgesteld door alle partijen die deelnemen in

de stuurgroep. Om de keuzes ook planologisch definitief en voor de burger bindend vast te leggen zal de structuurvisie uitgewerkt moeten worden in bestemmingsplannen of een inpassingsplan.

Om er zorg voor te dragen dat in de uitwerking de gewenste doelstellingen worden gerealiseerd, is het van belang dat helder omschreven is wat de minimale eisen zijn. De essentie hiervan is samengevat in een programma van eisen dat in deel B van de structuurvisie is opgenomen.

5.5 Beheer

De keuze voor een systeembenadering en het bevorderen van een natuurlijke dynamiek betekent dat er ook gekozen wordt voor een terughoudend natuurbeheer. De verwachting is dat het totale Oostvaardersland zo gevarieerd en compleet is dat alle natuurtypen die in een dergelijk systeem thuishoren zich kunnen handhaven. De begrazing met grote grazers, de aanwezigheid van vogels, de dynamiek van water, wind en strenge winters moet in hun onderlinge wisselwerking tot de gewenste biodiversiteit leiden.

Beheer en onderhoud zullen in eerste instantie daarom vooral gericht zijn op een aantal specifieke onderwerpen:

- onderhoud van de recreatieve structuur: (fiets)paden, vaarroutes, bruggetjes, parkeergelegenheid, de entrees;
- beheer van de watergangen ten behoeve van de waterbergingsfunctie;
- beheer van de waterpeilen;
- onderhoud van de voorzieningen en kades langs de randen van het gebied die overlast naar het landbouwgebied moeten voorkomen;
- beheer van de populatie grote grazers volgens de dierenwelzijnsrichtlijnen van de Oostvaardersplassen;
- voorlichting aan recreanten over het omgaan met grote grazers.

De natuurdoelen zoals vastgelegd in de structuurvisie en die opgenomen worden in het door de provincie op te stellen natuurbeheerplan, zijn voor Staatsbosbeheer richtinggevend voor het beheer. In principe is in het optimale kiekendievengebied een mogelijkheid voor particulier natuurbeheer. Indien daar belangstelling voor is zal dat in een samenwerkingscontract moeten worden vastgelegd, dat aansluit bij het beheerplan.

Begrippenlijst

A

Algenbloei

Sterke groei van algen waarbij zuurstofloze omstandigheden in het water ontstaan. Hierdoor kunnen planten en dieren afsterven die zich in het water bevinden.

Arseen

Giftige stof die van nature in de bodem kan voorkomen, met name in veenhoudende lagen. Arseen kan gebonden zijn aan pyriet en vrijkomen als het pyriet oxideert, bijvoorbeeld door blootstelling aan zuurstof- of nitraatrijk water.

B

Biodiversiteit

Verscheidenheid aan soorten planten en dieren in een gebied.

Blauwe diamant

Vaar- en kanoroute in Zeewolde door het Horsterwold en over de Hoge Vaart.

C

Compensatieopgave

Opgave die ontstaat als er bij realisatie van ruimtelijke plannen bos of leefgebied van planten of dieren wordt vernietigd. Om het verlies hiervan te compenseren moet elders een vergelijkbaar gebied worden ingericht.

Corridor

Een strook land tussen twee leefgebieden van biologische soorten.

D

Dekzandplateau

Laag pleistoceen (zie pleistoceen) zand dat zich in de ondergrond van het plangebied bevindt.

Deltanatuur

Natuur behorende bij een deltasysteem, met veel dynamiek en overgangen van nat naar droog.

Deltasysteem

Het laatste gedeelte van een rivier, voordat deze de zee in stroomt. De rivier vertakt hier en heeft een driehoekige vorm, vandaar de naam delta.

E

Ecoduct

Viaduct waar dieren veilig (spoor)wegen of vaarten kunnen oversteken.

Ecologische hoofdstructuur (EHS)

Samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland dat voldoende leefruimte biedt voor planten en dieren die hier thuishoren.

Ecologische verbinding

Verbinding tussen twee of meerdere natuurgebieden.

Ecopassage

Viaduct of onderdoorgang waar dieren veilig (spoor)wegen of vaarten kunnen oversteken.

Ecosysteem

De wisselwerking van planten en dieren in een gebied, met elkaar en met hun omgeving.

F

Foerageergebied

Gebied waar dieren voedsel zoeken.

G

Gradiënten

Een geleidelijke overgang tussen twee gebieden met verschillende karakters bijvoorbeeld van water naar bos. In deze gebieden is er vaak een grote diversiteit aan dieren en planten.

Groenblauwe zone

Het plangebied OostvaardersWold.

Grote grazers

Heckrunderen, konikpaarden en edelherten.

I

Inpassingsplan

Bestemmingsplan gemaakt door provincie of rijksoverheid (afkomstig uit nieuwe Wet Ruimtelijke Ordening).

Instandhoudingsdoelstelling

Term afkomstig uit Natura2000 waarin per aangewezen gebied (in totaal 162 in Nederland) wordt beschreven welke typen natuur beschermd en behouden moeten blijven.

Integrale gebiedsontwikkeling

Gebiedsontwikkeling waarin verschillende belangen en doelen gezamenlijk in één plan worden gerealiseerd. Vaak is er winst in tijd of kosten te realiseren door meerdere doelen tegelijk te realiseren.

Intensieve recreatie

Ontspanningsmogelijkheden waarvoor veel voorzieningen nodig zijn en waaraan veel mensen tegelijkertijd op dezelfde plek deelnemen.

Inwonersparticipatie

Wijze waarop bewoners worden betrokken bij de planvorming.

K

KE-verkeer

Ke-verkeer zijn alle vliegtuigen met een startgewicht van meer dan 6.000 kg, alle helikopters en alle vliegtuigen met een lager startgewicht dan 6.000 kg die wel de routes van de grotere vliegtuigen volgen.

Klankbordgroep OostvaardersWold

Groep bestaande uit vertegenwoordigers van een aantal maatschappelijke organisaties die meekijkt en advies geeft aan de stuurgroep over het OostvaardersWold.

Kunstwerken

Een kunstwerk in bouwkundige zin is een door mensenhanden gemaakt bouwwerk. Meestal wordt de term gebruikt voor bijvoorbeeld bruggen, ecoducten, stuwen etc.

Kwelwater

Water dat uit de bodem omhoog komt tot aan het maaiveld.

L

Lagenbenadering

Werkwijze om een ontwerp op te bouwen aan de hand van verschillende lagen: bodem, natuur, infrastructuur en bewoning (inrichting van het menselijk gebruik).

Landbouweffectrapportage (LER)

Een rapportage waarin de gevolgen voor de landbouw van de voorgenomen activiteiten in beeld worden gebracht en beoordeeld.

M

Middengebied

Het agrarisch gebied in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland dat wordt ingeklemd tussen Almere en Lelystad aan de noordzijde en Zeewolde aan de zuidzijde.

Milieueffectrapportage (MER)

Een rapportage om het milieubelang een volwaardige plaats te geven in besluitvorming. Een MER wordt gemaakt bij activiteiten die mogelijk belangrijke gevolgen hebben voor het milieu en beschrijft het doelbereik en effecten op het milieu.

N

Noordvleugel Randstad

Het noordelijk gedeelte van de Randstad; de regio's Amsterdam-Haarlemmermeer-Velsen-Zaandam, Almere en het Gooi, Utrecht en Amersfoort.

O

Offline watersysteem

Een watersysteem dat geen open verbinding heeft met andere watersystemen.

Omgevingsplan

Provinciaal plan waarin het ruimtelijk beleid van de provincie is vastgelegd.

Online watersysteem

Een watersysteem dat in open verbinding staat met andere watersystemen.

Oostvaardersland

Verzamelnaam voor het gehele gebied Oostvaardersplassen, OostvaardersWold en Horsterwold.

Orthogonaal landschap

Landschap dat wordt gekenmerkt door lijnen in de verkavelingsstructuur en het wegensel die haaks op elkaar staan. Dit type landschap is kenmerkend voor veel polders zoals de Flevopolders.

P**Pleistocene**

Laag die voornamelijk bestaat uit zand in de ondergrond die is gevormd in het geologische tijdperk pleistocene (2,588 miljoen tot 11,56 duizend jaar geleden). Deze laag wordt ook wel dekzand genoemd en wordt onder het gehele plangebied aangetroffen op een diepte van circa 0,5 meter onder maaiveld in het zuidelijke gedeelte van het plangebied tot circa 9 meter onder het maaiveld in het noordelijke gedeelte van het plangebied.

Pyriet

Giftige stof die van nature in de bodem voor kan komen, met name in veenhoudende lagen. Aan pyriet kan ook de giftige stof arseen gebonden zijn. Als pyriet oxideert, bijvoorbeeld door blootstelling aan zuurstof- of nitraatrijk water, kan het arseen vrijkomen.

R**Robuuste (ecologische) verbinding(szone)**

Natuurgebied dat een verbinding legt tussen bestaande kerngebieden van de Ecologische Hoofdstructuur en als doel heeft de uitwisseling van planten en dieren tussen deze gebieden mogelijk te maken.

S**Schaalsprong Almere**

Opgave voor een sterke groei van Almere van 60.000 woningen tot 2030.

Sediment

Deeltjes zoals zand en klei, die door rivieren worden aangevoerd en die blijven liggen op de bodem.

Stuurgroep OostvaardersWold

Groep bestaande uit bestuurlijke vertegenwoordigers van de partners van het project OostvaardersWold. Deze groep neemt besluiten rond het project.

T**Topnatuur**

Natuur met een grote ecologische waarde.

Trits “vasthouden-bergen-afvoeren”

Duurzaam waterbeheer: om wateroverlast te voorkomen wordt er binnen watersystemen eerst geprobeerd het water langer vast te houden, stap twee is het bergen van overtollig water en vervolgens wordt gekeken of het water kan worden afgevoerd.

U**Unique Selling Point / USP**

Specifieke of bijzondere eigenschap van een gebied, product of dienst die het aantrekkelijker maakt ten opzichte van het aanbod van de concurrentie.

V**Verblijftijd**

De tijd van water in een gebied.

Verordening

Provinciale verordening, waarmee de provincie gemeenten kan verplichten hun bestemmingsplannen binnen een bepaalde periode aan te passen. De verordening geeft niet alleen regels over de inhoud van het plan, maar ook over de toelichting of de onderbouwing.

Z**Zuidlob**

Het gebied in het zuidelijke deel van de gemeente Zeewolde.

Geraadpleegde bronnen

Beleidsstukken en algemene achtergrond-documenten

- Provincie Flevoland. Omgevingsplan provincie Flevoland (2006)
- Ministeries van VROM, LNV, VenW en EZ. Nota Ruimte (2006)
- Provincie Flevoland. Verordening Fysieke Leefomgeving (2007)
- Provincie Flevoland. Windenergie in Flevoland (2007)
- Provincie Flevoland. Beleidsregel Windmolens 2007 (2007)
- Provincie Flevoland. Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (2006)
- Provincie Flevoland. Bodembeheerplan landelijk gebied Flevoland 2007-2012 (2007)
- Ministerie van LNV. Aanwijzingsbesluit Natura 2000 Oostvaardersplassen
- ICMO. Reconciling Nature and Human Interests, Advice of the International Committee on the management of large herbivores in the Oostvaardersplassen. In opdracht van het ministerie van LNV (2006)
- Alterra. Handboek robuuste verbindingen, ecologische randvoorwaarden. In opdracht van het ministerie van LNV (2001)
- Centraal Bureau voor de Statistiek. Digitale kaartenbank, grondsoortenkaart bodemstatistiek (2006)

Processtukken

- Projectorganisatie OostvaardersWold. Plan van Aanpak OostvaardersWold. In opdracht van de provincie Flevoland (2007)
- Provincie Flevoland. Startdocument Middengebied (2005)
- Gemeente Almere. Almere, stad van water en groen (2008)

Inhoudelijke onderzoeken en studies

- Arcadis. Strategische Milieubeoordeling OostvaardersWold. In opdracht van de provincie Flevoland (2006)
- Projectorganisatie OostvaardersWold. Voorstudie Alternatieven Inrichting OostvaardersWold (2008)
- Projectorganisatie OostvaardersWold. Samenvattende notitie (2007)
- Arcadis. PlanMER groenblauwe zone OostvaardersWold, provincie Flevoland (concept-2008)

- Watercycle Utrecht. Onderzoek waterkwantiteit OostvaardersWold. In opdracht van de provincie Flevoland (2007)
- Oranjewoud. Quick scan naar de effecten van alternatieve inrichting- en beheermaatregelen op de waterkwaliteit in het OostvaardersWold. In opdracht van de provincie Flevoland (2007)
- Nelen & Schuurmans. Maatregelen en Instrumenten Wateroverlast. In opdracht van het Waterschap Zuiderzeeland (2007)
- DHV. Verbetering van de waterkwaliteit door peilopzet: een verkenning. In opdracht van het Waterschap Zuiderzeeland (2006)
- Dienst Landelijk Gebied. Verkenning effecten op omliggende landbouw groenblauwe zone OostvaardersWold en vice versa. In opdracht van de provincie Flevoland (2007)
- Dienst Landelijk Gebied. Landbouw na 2013 in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland, een landbouwstudie voor de groenblauwe zone OostvaardersWold. In opdracht van de provincie Flevoland (2007)
- DHV. Inventarisatie Windturbines OostvaardersWold, mogelijkheden en consequenties van het amoveren van windturbines in het OostvaardersWold. In opdracht van de provincie Flevoland [vertrouwelijk document] (2007)
- Bureau Waardenburg. OostvaardersWold en Lelystad Airport. Ecologische verbingszone en vliegveld: wat is de invloed op elkaars functies. In opdracht van de provincie Flevoland (2008)
- Alterra. Robuuste verbinding Oostvaardersplassen-Duitsland. Beoordeling van de plannen van de provincies Flevoland en Gelderland. In opdracht van het ministerie van LNV, provincie Gelderland en de provincie Flevoland (2007)
- Alterra. Een kwaliteitscheck op het ecologisch functioneren van de robuuste verbingszone tussen de Oostvaardersplassen en het Horsterwold. In opdracht van het ministerie van LNV en de provincie Flevoland (2007)
- Alterra. Veterinaire risico's en mogelijkheden voor recreatief medegebruik van een robuuste verbinding tussen de Oostvaardersplassen en het Horsterwold. In opdracht van het ministerie van LNV (2007)
- Altenburg & Wymenga. Ecologische randvoorwaarden van ontsniperingsmaatregelen in het OostvaardersWold. In opdracht van de provincie Flevoland (2007)

- Spek Fauna Advies. Aansluiting robuuste verbinding tussen Flevoland en Gelderland, vergelijkend onderzoek naar de aansluiting via de Veldbeek- en de Volenbeek-route. In opdracht van de provincies Flevoland en Gelderland (2007)
- Altenburg & Wymenga. Foerageermogelijkheden voor kiekendieven en herbivore watervogels rond de Oostvaardersplassen en Lepelaarplassen. In opdracht van de gemeente Almere (2006)
- Provincie Flevoland. Overzicht kiekendiefopgave Oostvaardersplassen (2007)
- Recreatie, Kennis- en Innovatiecentrum. Recreatievisie OostvaardersWold. In opdracht van de provincie Flevoland (2007)
- Recreatie, Kennis- en Innovatiecentrum. Recreatie in de Oostvaardersplassen anno 2005. Aanbod, gebruik, waardering en beleving. In opdracht van Staatsbosbeheer regio Oost (2005)
- DHV. Grondverzet OostvaardersWold, mogelijkheden en gevolgen van grondverzet voor de realisatie van het OostvaardersWold. In opdracht van de provincie Flevoland (2007)
- Witteveen en Bos. Vertrekdocument maatregelen infrastructuur OostvaardersWold. In opdracht van de provincie Flevoland (2006)
- Witteveen en Bos. Infrastructuur OostvaardersWold. In opdracht van de provincie Flevoland (2008)

OOSTVAARDERSWOLD

Deel B

Programma van Eisen

Programma van Eisen

Het programma van eisen is opgesteld ten behoeve van een bestemmingsplan of inpassingsplan voor de groen-blauwe zone OostvaardersWold. Het bevat de eisen die aan de inrichting van het OostvaardersWold worden gesteld. Deze eisen vloeien voort uit het ontwerp in deel A van deze structuurvisie en de daaraan ten grondslag liggende onderbouwing voor de inrichting.

Hoofdstuk 2 van deel A van deze structuurvisie beschrijft de doelstellingen voor OostvaardersWold. Deze doelstellingen zijn vertaald naar de inrichtingsprincipes en het ontwerp voor het nieuwe natuur- en recreatiegebied, zoals beschreven in hoofdstuk 3 van deel A van deze structuurvisie. In het kader zijn de doelstellingen zoals verwoord in deel A herhaald. De opbouw van het programma van eisen volgt net als de opbouw in hoofdstuk 3 de lagenbenadering. De eisen die te maken hebben met de eerste laag, de ondergrond en het landschap, worden dus als eerste beschreven. Als tweede worden de eisen aan het watersysteem oftewel de tweede laag en als derde worden de eisen aan de natuur oftewel de derde laag beschreven. Vervolgens worden de eisen aan de infrastructuur en het recreatieve gebruik, de vierde laag, beschreven. Tot slot worden de eisen die betrekking

hebben op de relatie met Almere en de eisen die betrekking hebben op de relatie met de landbouw beschreven.

Per laag zijn eerst de voor deze laag relevante doelstellingen herhaald, gevolgd door de eisen voor die laag. Voor de ondergrond en het landschap, de infrastructuur en de relatie met de landbouw gelden geen specifieke doelstellingen. De verandering van een overwegend landbouwgebied naar een natuur- en recreatiegebied heeft wel gevolgen voor de ondergrond en het landschap, de infrastructuur en de relatie met de landbouw. Voor deze aspecten gelden daarom wel eisen die volgen uit hoofdstuk 3 van deel A van deze structuurvisie.

De eerste laag: ondergrond en landschap

Voor de ondergrond en het landschap geldt geen specifieke doelstelling. De verandering van een overwegend landbouwgebied naar een natuur- en recreatiegebied heeft wel gevolgen voor de ondergrond en het landschap.

Belangrijk is dat er verantwoord wordt omgegaan met de ondergrond en het landschap. Concreet betekent dit dat rekening moet worden gehouden met de huidige bodemopbouw en de aanwezig verschillen in de ondergrond en de van nature aanwezige hoogteligging. Voorts moet rekening

Doelstellingen OostvaardersWold

Hoofddoelstelling: Realisatie van een robuuste ecologische verbinding met als doelsoort het edelhert.

Randvoorwaarden:

- Duurzame inrichting van het watersysteem binnen het OostvaardersWold
- 85% is beleefbaar voor recreanten

Overige projectdoelstellingen:

- bijdrage aan de waterberging van Zuidelijk en Oostelijk Flevoland
- gebruik van de zone door heckrunderen en konikpaarden
- het creëren van topnatuur
- het ervaren van een Unique Selling Point (USP) op het gebied van natuurgerichte recreatie

Doelstellingen vanuit andere projecten:

- ruimte scheppen voor foerageergebied voor bruine en blauwe kiekendieven
- ruimte scheppen voor boscompensatie
- creëren van recreatief uitloopegebied voor Almere

worden gehouden met het landschap en archeologische vondsten.

Concrete eisen

1. Het zoveel mogelijk sparen van de hogere dekzanddelen en vermijden van grondverzet in veenlagen met arseen en pyriet.
2. De huidige hoogteligging van het maaiveld blijft herkenbaar in het ontwerp.
3. Het benutten van de huidige hoogteligging om het grondverzet te beperken.
4. Het hergebruiken van vrijkomende grond binnen de zone waardoor het grondverzet de minste effecten heeft op milieu en omgeving (gesloten grondbalans).
5. Rekening houden met archeologische waarden. Dit betekent dat in bodemlagen met de grootste kans op archeologische vondsten zo min mogelijk wordt gegraven. Aanpassing van de inrichting moet mogelijk zijn indien dit gelet op de waarde van nieuwe archeologische vondsten nodig is.
6. Het bij het ontwerp zoeken van aansluiting bij de landschappelijke vormgeving van de omgeving. Het herkenbaar laten blijven van de landschappelijke hoofdstructuur van het middengebied. Het waar mogelijk behouden van de bestaande clusters van boerenerven en erfsingels langs de Dodaarsweg.
7. Het zorgen voor een strikte scheiding tussen OostvaardersWold en het aangrenzende landbouwgebied (zie ook eisen relatie met landbouwgebied).
8. De windmolens moeten verdwijnen uit OostvaardersWold omdat ze zorgen voor te veel verstoring voor de natuur en de recreatie.
9. Het grotendeels verdwijnen van de agrarische bebouwing en structuren, met uitzondering van de bestaande clusters van boerenerven en erfsingels langs de Dodaarsweg. De gebruiksmogelijkheden hiervan moeten afgestemd worden op de functie van OostvaardersWold als natuur- en recreatiegebied.

De tweede laag: het watersysteem

Randvoorwaarde bij de hoofddoelstelling is een duurzame inrichting van het watersysteem binnen het OostvaardersWold. Verder is een projectdoelstelling “een bijdrage aan de waterberging van Zuidelijk en Oostelijk Flevoland”.

Concrete eisen

1. Het watersysteem is sturend voor de ontwikkeling van de natuur in het OostvaardersWold.
2. Het OostvaardersWold heeft een waterkwaliteit die past bij de doelstellingen voor recreatie en natuur.
3. OostvaardersWold mag geen nadelig effect hebben op de waterkwaliteit en -kwantiteit van het omliggende gebied.
4. Het door de functieverandering van landbouw naar natuur zorgen voor bergingsopgave van 400 hectare in OostvaardersWold.
Verder zorgen voor waterberging in OostvaardersWold voor 300 hectare grondgebied dat zich buiten de zone bevindt en dat niet aan de normen voldoet.
5. Het vooral situeren van de waterberging in het deelgebied ten noorden van de Vogelweg. Dit deelgebied heeft de laagste ligging.
6. In verband met een effectieve waterberging er voor zorgen dat het water snel de zone kan in stromen naar het gebied ten noorden van de Vogelweg. In verband hiermee (ten minste) twee brede hoofdwaterstrengen creëren ten zuiden van de Vogelweg het gebied in, met in het midden een gedeelte met een waterdiepte van 2 meter ten opzichte van het streefpeil van de Hoge Vaart.
7. Rekening houden met een stijging van het peil tot maximaal NAP - 4,20 m om voldoende water te kunnen bergen.
8. De hoogte van het maaiveld laten lopen van circa NAP - 4,00 m aan de zijde van de Hoge Vaart naar circa NAP - 4,90 m aan de zijde van de Lage Vaart.
9. Het in verband met het voorkomen van overlast voor de omliggende landbouwpercelen aan de oost- en westzijde van OostvaardersWold aanleggen van tochten. Deze tochten moeten er voor zorgen dat het water van de aangrenzende landbouwkavels wordt afgevoerd naar de Lage Vaart en dat eventuele kwel wordt opgevangen. De tocht moet zo worden ingericht dat edelherten het OostvaardersWold niet uit kunnen.
10. Om in geval van hoog water wateroverlast in het omringende gebied te voorkomen worden kades aangelegd als waterkering langs de oost- en westzijden van OostvaardersWold.
11. Het watersysteem van het OostvaardersWold krijgt een open verbinding met de Hoge Vaart.
12. De afvoer van het watersysteem van het Oostvaarders-

Wold naar de Lage Vaart vindt eventueel plaats via een stuw.

13. De inrichting van het watersysteem dient zodanig plaats te vinden dat het water binnen de groenblauwe zone van voldoende kwaliteit is om algenbloei te voorkomen.
14. De waterberging moet plaatsvinden in de vorm van 120 hectare open water en 180 hectare plas-dras. De plas-drasgebieden moeten zoveel mogelijk langs de watergangen worden gesitueerd in de vorm van natuurvriendelijke oevers en overstromingsgebieden.
15. De hoofdwaterstrengen moeten zodanig worden ingericht dat hekrunderen en konikpaarden deze niet kunnen oversteken.
16. Er wordt voorzien in waterpartijen die niet zijn verbonden met de rest van het watersysteem en die gevuld worden met regenwater. Door de peilschommelingen in de waterpartijen versterken deze waterpartijen de ecologische waarde.

De derde laag: natuur

Hoofddoelstelling is de realisatie van een robuuste ecologische verbinding met als doelsoort het edelhert. Verder is een projectdoelstelling het gebruik van de zone door hekrunderen en konikpaarden en het creëren van topnatuur. Doelstellingen vanuit andere projecten zijn het scheppen van ruimte voor foerageergebied voor bruine en blauwe kiekendieven en het scheppen van ruimte voor boscompensatie.

Concrete eisen

1. Variatie realiseren zodat een soortenrijkdom ontstaat die te kwalificeren is als topnatuur. Het in verband hiermee zoveel mogelijk gebruik maken van de van nature aanwezige gradiënten om geleidelijke overgangen van nat naar droog, van klei naar meer zandige bodem en tussen gebieden met meer en minder begroeiing te creëren.
2. Het bij de inrichting uitgaan van een laaggelegen moerasachtig gebied met kreken en kleine eilanden in het noordelijk deel van OostvaardersWold en een droger en bosrijker gebied ten zuiden van de Vogelweg.
3. Het zowel aan de noord- als aan de zuidzijde van OostvaardersWold laten ontstaan van een geleidelijke overgang naar de bestaande natuurgebieden. Het afstemmen van de inrichtingen van het aan de noordzijde gelegen Kotterbos en het aan de zuidzijde gelegen Horsterwold op de inrichting van de groenblauwe zone OostvaardersWold.
4. Het er voor zorgen dat OostvaardersWold functioneert als ecologische verbinding met als doelsoort het edelhert en als leefgebied voor edelherten. Het in verband hiermee zodanig inrichten van OostvaardersWold dat dit geschikt is voor edelherten en de edelherten in het gehele OostvaardersWold kunnen komen.
5. Het inrichten van circa 300 hectare ten zuidoosten van de Vogelweg als bosrijk gebied waar edelherten overdag rust en beschutting kunnen zoeken (rustgebied). Genoemde hectaren mogen slechts voor een klein gedeelte toegankelijk zijn voor hekrunderen en konikpaarden. Voor recreanten is dit gedeelte niet toegankelijk.
6. De toegankelijkheid van OostvaardersWold voor hekrunderen en konikpaarden beperken tot delen van OostvaardersWold door het aanbrengen van natuurlijke begrenzingen in de vorm van water. Het gebied tussen de hoofdwaterstrengen moet toegankelijk zijn voor hekrunderen en konikpaarden.
7. Het voorzien in een vrije doorgang voor dieren van de Oostvaardersplassen naar Horsterwold en vice versa. In verband hiermee moeten op alle kruisingen met (te handhaven) infrastructuur (zie onder infrastructuur) en op de kruisingen met de Hoge Vaart en de Lage Vaart ecopassages gerealiseerd worden. De (werkzame) breedte van deze ecopassages moet tenminste 50 meter zijn. Bij de ecopassages over de Hoge Vaart en Lage Vaart moeten maatregelen worden genomen om te voorkomen dat edelherten, konikpaarden en hekrunderen in het water komen.
8. Het treffen van inrichtingsmaatregelen nabij de ecopassages zodat deze passages ook functioneel zijn voor andere soorten dieren dan edelherten, hekrunderen en konikpaarden, zoals kleine zoogdieren, amfibieën, reptielen en insecten. Het aan weerszijden van de ecopassages creëren van deelgebieden die meer beschutting bieden om de oversteek minder stressvol te maken.
9. Rekening houden in de inrichting met een later te realiseren ecoduct over de Spiekweg.
10. Het situeren van de 170 hectare optimaal foerageer

gebied voor bruine en blauwe kiekendieven in het noordoostelijke deel van OostvaardersWold, in de buurt van de Oostvaardersplassen (maximaal 5 tot 8 kilometer van hun broedplaats). De inrichting van deze hectares afstemmen op de functie als optimaal foerageergebied: een gebied met een open karakter met een mix van ruigere, beschutte plekken en meer open gedeeltes. Het weren van heckrunderen en konikpaarden in dit gebied. Daarnaast er bij de inrichting van OostvaardersWold rekening mee houden dat een gedeelte van OostvaardersWold -alhoewel dat niet is ingericht als optimaal kiekendievengebied - zich leent voor het foerageren door kiekendieven. De oppervlakte, de inrichting en het beheer van dit gedeelte moeten zodanig zijn dat de mogelijkheden en de effectiviteit van dit gedeelte voor het foerageren van kiekendieven overeenkomt met de mogelijkheden en effectiviteit van 300 hectare optimaal foerageergebied.

11. Het voorzien in minimaal 70 hectare boscompensatie door het realiseren van bos.

De vierde laag: recreatie en infrastructuur

Infrastructuur

Voor de infrastructuur geldt geen specifieke doelstelling. Realisering van een natuur- en recreatiegebied leidt echter wel tot gevolgen voor de infrastructuur. Daarbij is het belangrijk het aantal doorsnijdingen van OostvaardersWold door infrastructuur zoveel mogelijk te beperken. Om de effecten van de realisering van het OostvaardersWold voor de bewoners/gebruikers van deze boerderijen, woningen en gronden te beperken is het veiligstellen van de bereikbaarheid van de rond OostvaardersWold gelegen boerderijen, woningen en landbouwgronden belangrijk.

Concrete eisen

1. Het waar mogelijk bundelen van doorgaande wegen zodat het aantal doorsnijdingen van het OostvaardersWold wordt beperkt. Deze wegen moeten worden overkluisd door een ecoduct (zie natuur).
2. Het behouden van een zo groot mogelijk aantal wegen, eventueel door bundeling van wegen, in verband met de bereikbaarheid van de rond OostvaardersWold gelegen boerderijen, woningen en landbouwgronden.

3. Het (in ieder geval) rekening houden met de volgende wijzigingen in de verkeerstructuur:
  - a. Het zodanig verleggen van een gedeelte van de Trekweg, dat de Trekweg onder het ecoduct over de Lage Vaart wordt geleid.
  - b. Het zodanig verleggen van de Ibisweg dat deze parallel aan de A6 komt te liggen. Voor de Ibisweg moet rekening worden gehouden met een karakter van een erfontsluitingsweg en (ter hoogte van het OostvaardersWold) een maximumsnelheid van 60 kilometer/uur.
  - c. De Vogelweg en in de toekomst de N30 worden de hoofdontsluitingswegen voor bezoekers van OostvaardersWold. Voor de Vogelweg (het gedeelte in OostvaardersWold) moet rekening worden gehouden met een reductie van de maximumsnelheid naar 60 kilometer/uur.
  - d. Het afsluiten van het gedeelte van de Schollevaarweg dat is gelegen binnen OostvaardersWold.
  - e. Het verleggen van de Adelaarsweg en Adelaarsbrug naar de zuidwestelijke rand van OostvaardersWold. Er komt een nieuwe brug over de Hoge vaart.
  - f. Het handhaven van het fietspad langs de Hoge Vaart.
  - g. Het behoud van de huidige functie van de Gooiseweg.
  - h. Het gedeeltelijk verleggen van de Bosruiterweg, naar een nieuwe weg parallel aan de Gooiseweg.
  - i. Het veranderen van het karakter van de Flediteweg. De weg zal gefaseerd worden omgevormd naar een fietsverbinding. Het treffen van voorzieningen die de bereikbaarheid van het bestaande pompstation en de bereikbaarheid van de recreatieve faciliteiten voor gehandicapten garanderen.
4. Voor de paden/verbindingen voor langzaam verkeer: zie ook recreatie. Het realiseren van een aantrekkelijke fietsroute aan beide zijden van het OostvaardersWold. Deze routes moeten gesitueerd worden in de randen. Geen routes creëren in het midden van de zone; er mag in het midden wel te voet gestruind en gezworven worden. Het laten aansluiten van de fietsroutes bij de bestaande recreatieve infrastructuur en de al aanwezige tunneltjes en bruggen, waardoor het op termijn ook opgenomen kan worden in het bestaande netwerk van lange af-

standsfietsroutes en -wandroutes. Aan de westzijde gebruik maken van bestaande kunstwerken. Aan de oostzijde het realiseren van fietsbruggen, over de grote infrastructuur (de A6, de Vaarten en de Gooiseweg).

Het fietspad aan de oostzijde kan gecombineerd worden met de kade, maar ter hoogte van het kiekendiefgebied moet deze over de Dodaarsweg lopen.

Recreatie

Randvoorwaarde bij de hoofddoelstelling is dat 85% van OostvaardersWold beleefbaar is voor recreanten. Daarnaast zijn doelstellingen het ervaren van een Unique Selling Point op het gebied van natuurgerichte recreatie en het creëren van een recreatief uitlooph gebied voor Almere.

Concrete eisen

1. Ervoor zorgen dat OostvaardersWold een recreatiegebied is als onderdeel van een groter geheel: het Oostvaardersland. De drie gebieden van Oostvaardersland zijn Oostvaardersplassen, OostvaardersWold en Horsterwold. Deze gebieden hebben verschillende recreatieve functies en zijn daardoor complementair aan elkaar. De Oostvaardersplassen bestaan overwegend uit kijknatuur. In het OostvaardersWold ligt het zwaarste accent op zwerfnatuur en de meest intensieve recreatie is voorzien in het Horsterwold waar doenatuur de boventoon voert.
2. Het zorgen van een beleefbaarheid voor recreanten van 85 % van OostvaardersWold door het toegankelijk en beleefbaar maken van OostvaardersWold.
Zie voor de toegankelijkheid: punt 3.
3. Het doen ontstaan van een Unique Selling Point door het creëren van natuurgerichte recreatie waarbij het mogelijk is edelherten, konikpaarden en hekrunderen te ontmoeten en de wildernis te beleven.
4. Het treffen van inrichtingsmaatregelen waardoor bezoekers van OostvaardersWold adequaat worden opgevangen en kunnen recreëren in OostvaardersWold. Dit betreft maatregelen gericht op een bij de natuurfunctie passende ontsluiting, parkeervoorzieningen, informatievoorzieningen, maatregelen voor de beleving vanuit de zijanten, zoals uitkijkposten, en maatregelen voor de toegankelijkheid (paden voor wandelaars, fietsers en ruiters en kanoroutes).
5. Het concentreren van de recreatieve voorzieningen in Oostvaardersland bij de primaire poorten: één voor de Oostvaardersplassen bij het nieuwe activiteitscentrum, één poort centraal in OostvaardersWold en één poort aan de Zeewolder kant van het Horsterwold.
6. Het creëren van één primaire poort voor OostvaardersWold die aansluit op de belangrijkste toegang naar OostvaardersWold, zijnde de Almeerse kant van de Vogelweg. Deze poort wordt ontwikkeld als recreatief brandpunt met onder andere een informatiecentrum en een horecavoorziening.
7. Het creëren van twee secundaire poorten Voor OostvaardersWold, te weten één aan de noordzijde- en één aan de zuidzijde van OostvaardersWold.
Het bij deze poorten rekening houden met ten minste een parkeerplaats en een informatiebord.
8. Het creëren van tertiaire poorten voor OostvaardersWold, die verspreid liggen over de zone. Deze poorten zijn niet meer dan een toegang naar het gebied.
9. Het laten aansluiten van de intensiteit en de structuur van de paden op de hiervoor genoemde poorten. Met andere woorden: het voorzien in relatief veel paden in het zuidwestelijke deel van OostvaardersWold en bij de primaire en secundaire poorten.
Het op enkele plekken creëren van de mogelijkheid OostvaardersWold van de westzijde naar de oostzijde te doorkruisen in de vorm van zwerfpaden.
Het bieden van mogelijkheden om in grote delen van OostvaardersWold van de paden af te gaan en je eigen weg door de zwerfnatuur te banen, met uitzondering van de navolgende gebieden en hun directe omgeving:
  - a. Het rustgebied voor edelherten.
  - b. Het foerageergebied voor kiekendieven.
  - c. De ecopassages.
10. Het bieden van ruimte voor doenatuur, met name in de zuidwestflank.

De relatie met de omgeving

De relatie met Almere

Randvoorwaarde bij de hoofddoelstelling is dat 85% van OostvaardersWold beleefbaar is voor recreanten. Daarnaast zijn doelstellingen het ervaren van een Unique Selling Point op het gebied van natuurgerichte recreatie en het creëren van een recreatief uitloopgebied voor Almere. In het OostvaardersWold vindt natuurcompensatie plaats voor bos en kiekendieven, waardoor Almere (en Lelystad) nieuwe woonwijken en bedrijventerreinen kunnen realiseren. De eisen die voor het gehele OostvaardersWold gelden, zijn hiervoor reeds uitgewerkt. Daarnaast gelden specifieke eisen voor de verstedelijking ten oosten van Almere.

Concrete eisen:

1. Het creëren van een geleidelijke overgang van stad naar natuur.
2. Het benutten van kansen in het overgangsgebied naar de verstedelijking ten oosten van Almere voor (grootschalige) voorzieningen voor sport en recreatie en het plaatsen van bovenwijkse (intensieve) recreatie- en groenfuncties.

Relatie met landbouwgebied

Voor de landbouw geldt geen specifieke doelstelling. De verandering van een overwegend landbouwgebied naar een natuur- en recreatiegebied heeft gevolgen voor het omliggende landbouwgebied. Het is belangrijk om de effecten van de realisering van het OostvaardersWold voor de landbouw te beperken.

Belangrijk is een strakke scheiding van functies aan de zijden van OostvaardersWold die grenzen aan het landbouwgebied en het voorkomen van overlast van de groenblauwe zone op de omliggende landbouw. Daarnaast is het veiligstellen van de bereikbaarheid van de rond OostvaardersWold gelegen boerderijen, woningen en landbouwgronden van belang.

Concrete eisen

1. Het zorgen voor een strakke scheiding tussen OostvaardersWold en het aangrenzende landbouwgebied.
2. OostvaardersWold mag geen nadelig effect hebben op de waterkwaliteit en -kwantiteit van het omliggende ge-

bied. Er mag geen uitwisseling van water tussen OostvaardersWold en het omliggende landbouwgebied plaatsvinden (zie ook: eisen water).

3. Het voorkomen dat edelherten, heckrunderen en konikpaarden in het landbouwgebied komen, zodat veterinaire risico's en gewasschade worden voorkomen.
4. De wegen die in gebruik zijn bij het landbouwverkeer in de directe omgeving van het OostvaardersWold, worden zo min mogelijk doorsneden.

Relatie met luchthaven Lelystad

Met de mogelijke uitbreiding van luchthaven Lelystad wordt bij de inrichting van het OostvaardersWold rekening gehouden. Gevoelige functies worden niet onder de landingsroute geplaatst.

Concrete eis

1. Het inrichten van circa 300 hectare ten zuidoosten van de Vogelweg als bosrijk gebied waar edelherten overdag rust en beschutting kunnen zoeken (rustgebied).

OOSTVAARDERSWOLD

Deel C

Wijzigingen Omgevingsplan Flevoland 2006

Wijzigingen Omgevingsplan Flevoland 2006

Voor de belangrijkste tekstblokken uit het Omgevingsplan Flevoland 2006 is hierna een voorstel gedaan voor wijziging daarvan. Daarbij is de nieuwe tekst opgenomen. Verder is er aan het einde nog een aantal voorstellen voor wijziging in de tekst of in de figuren van het Omgevingsplan 2006 weergegeven.

2.3 Sturen op resultaat (bladzijde 26)

2. OostvaardersWold

In het gebied ten noordoosten van Almere wordt een groenblauwe zone aangelegd, waarin een robuuste ecologische verbinding tussen de Oostvaardersplassen en de Veluwe gecombineerd kan worden met opgaven op het terrein van waterberging, natuur en recreatie. Er kunnen nieuwe natuurwaarden van internationale betekenis gecreëerd worden die elders in Flevoland onvoldoende ruimte vinden. Aantrekkelijke combinaties van waterberging, natuur, recreatie zijn in dit gebied gewenst.

6.2 OostvaardersWold (bladzijde 163)

6.2 OostvaardersWold

Het gebied tussen Almere, Zeewolde en Lelystad wordt nu nog gekenmerkt door zijn agrarische functie en heeft een grootschalig open karakter. Door de groei van Almere en in mindere mate van Lelystad neemt de druk op dit gebied de komende jaren toe. De belangrijkste opgaven in het gebied zijn de robuuste ecologische verbinding tussen de Oostvaardersplassen en de Veluwe, de natuurcompensatie, de wateropgave en de recreatie. Deze opgaven kunnen alleen als samenhangend pakket gerealiseerd worden. Minimaal 1125 hectare nieuwe natuur moet door het rijk worden gefinancierd. De robuuste ecologische verbinding moet in 2014 gerealiseerd zijn. Gezamenlijk doel is om in 2014 een functionerende groenblauwe zone te hebben gerealiseerd, die als basis dient voor de mogelijke verdere gebiedsontwikkeling. Het OostvaardersWold moet ruimte bieden aan natuur voor onder andere edelherten, konikpaarden en hekrunders, aan vogels om te foerageren, aan waterberging en aan recreatie. Zuidelijk Flevoland krijgt er een natuurgebied bij met een omvang van circa de helft van de Oostvaardersplassen dat voor 85% beleefbaar is voor het publiek. Het OostvaardersWold zal grootschalig worden

waardoor wonen, werken en recreëren in een groene omgeving nabij de Randstad mogelijk wordt. Met de aanleg van het OostvaardersWold ontstaat een aaneengesloten natuur- en recreatiegebied van de Oostvaardersplassen, OostvaardersWold en het Horsterwold van in totaal 15.000 hectare.

De provincie is net als het rijk van mening dat een aanwijzing van de groenblauwe zone OostvaardersWold als Natura 2000 gebied ongewenst is. In de groenblauwe zone kan geen grootschalige dagrecreatieve voorziening worden gesitueerd.

De groenblauwe zone OostvaardersWold komt aan beide zijden van het Adelaarswegtracé te liggen. Aan de zuidwestkant ligt de begrenzing op ongeveer 875 meter. Aan de noordoostkant ligt de begrenzing op ruim 500 meter (de kavelgrenzen), met uitzondering van een aantal kavels aan de noordkant van de Vogelweg waar de begrenzing loopt tot aan de Dodaarsweg, zie figuur 25. De inrichting van het OostvaardersWold zal zodanig worden vormgegeven dat het geen belemmering vormt voor de ontwikkeling van luchthaven Lelystad binnen de grenzen van de PKB.

Doordat de natuur van de verbinding vrij nat wordt, kan hier ook goed overtollig water geborgen worden met een fluctuerend waterpeil. De verbinding zal in het noorden aansluiten op het Kotterbos en de Vaartplas, waar naar verwachting een passage komt bij het spoor, de Lage Vaart en de A6. Zuidelijk moet de verbinding aansluiten op het westelijk deel van het Horsterwold, omdat aan deze kant geen recreatie, tuinbouwgrond of zenderparken zijn. Daarna moet de zone aansluiten op de mogelijke verbinding naar Gelderland. De aansluiting op de Gelderse Vallei vindt plaats via het Horsterwold. De locatie daarvan wordt nader bepaald en hangt samen met de ruimte tussen Nuldernauw en A28 en mogelijkheden tot combinatie met bestaande plannen voor recreatieve en ecologische ontwikkelingen. Het OostvaardersWold heeft een totale oppervlakte van 1820 hectare met daarin een combinatie van verschillende opgaven van recreatie, natuur (ook als foerageergebied), waterberging en ruimte voor compensatie ten behoeve van de stedelijke uitbreiding van Almere. Door de verschillende functies met elkaar te combineren blijft het ruimtebeslag beperkt.

Bij het ontwikkelen van woningbouw in Spiegelhout is een groenblauwe drager essentieel als basis voor landelijke woonmilieus. De realisatie hiervan zorgt voor een aantrekkelijke omgeving die in de toekomst ca. 20.000 woningen in landelijke woonmilieus mogelijk maakt. Bij de locatiekeuze is rekening gehouden met de gevolgen voor de woningbouw en de benodigde ruimte voor landelijk wonen.

Er zal een Masterplan Landbouw OostvaardersWold worden opgesteld. De provincie voert de regie bij het proces in het OostvaardersWold om te komen tot een structuurvisie voor het gebied en een samenwerkingsovereenkomst (inclusief afspraken over financiering).

8.1 Uitvoeringsagenda speerpuntgebieden (bladzijde 197)

Speerpuntgebied OostvaardersWold:

De belangrijkste opgaven in de groenblauwe zone liggen op het gebied van water, natuur en recreatie. Het vormgeven van een goede overgang tussen stad en platteland is daarbij uitgangspunt. De robuuste verbinding moet in 2014 zijn gerealiseerd. Tevens zal naar verwachting ook (natuur) compensatie voor toekomstige woningbouw- en bedrijventerreinen in Zuidelijk Flevoland aan de orde zijn. De besluitvorming over de definitieve uitwerking en inrichting van het OostvaardersWold wordt voorgelegd aan Provinciale Staten.

Beleidsopgave

Realiseren van een groenblauwe zone waarin een aantal opgaven worden ingevuld:

- Realisatie van een robuuste verbindingzone voor edelherten in 2014;
- Uitbreiding van het leefgebied voor konikpaarden en heckrunderen;
- Oplossen van een wateropgave;
- Realisatie van een recreatieve opgave;
- Ihkv de vogel en habitat-richtlijn compensatie in relatie met woon- en werkontwikkelingen in Zuidelijk Flevoland;
- Compensatie voor stedelijke ontwikkeling ihkv boswet.

Maatregelen, resultaten, effecten

Maatregelen:

- Maken van een ontwerp in de structuurvisie
- Afspraken over de samenwerking om de zone te realiseren in een samenwerkingsovereenkomst (inclusief financiering),
- Uitwerken van een kader voor verwervingen
- Uitwerken van een kader voor recreatie (onder andere in Horsterwold)

Resultaat:

Groenblauwe zone van 1820 hectare gereed in 2014.

Effect:

Het OostvaardersWold biedt plek aan de natuur voor edelherten, konikpaarden en heckrunderen, compensatie van natuur, waterberging en aan recreatie.

Rol en inbreng provincie Flevoland

Regisseren van het proces.

- Regie voeren om te komen tot een samenwerkingsovereenkomst en structuurvisie;
- Bijdrage in investering;
- Bijdrage in proceskosten;
- Verantwoordelijkheid voor de realisatie van de robuuste verbinding.

Inbreng en rol partners en maatschappelijke organisaties

Samenwerking in stuurgroep:

- Rijksoverheid (ministerie van LNV)
- Gemeente Almere,
- Gemeente Lelystad,
- Gemeente Zeewolde,
- Waterschap Zuiderzeeland
- Staatsbosbeheer

In denktank:

- Maatschappelijke en private partijen

Wijzigingen in de overige tekst en in de overige figuren van het Omgevingsplan Flevoland 2006

Bladzijde 18 vierde alinea voorlaatste zin moet worden:
Hier is ook een combinatie met waterberging en met toeristisch-recreatieve voorzieningen gewenst;

Figuur 10 Functies en doelen water, en figuur 22 wateropgave 2015 en figuur 23 wateropgave 2050. Opnemen OostvaardersWold in deze figuren;

Figuur 16 Ecologische Hoofdstructuur: aanpassen gebied groenblauwe zone aan de inmiddels vastgestelde begrenzing;

Bladzijde 131 Ecologische verbindingen. Nieuwe tekst:
De robuuste ecologische verbinding Oostvaardersplassen-Veluwe heeft daarbij de hoogste prioriteit. Deze verbinding kan alleen gerealiseerd worden als sprake is van een samenhangend pakket met een recreatief uitloopgebied voor Almere en de opgave voor waterberging.

Colofon

Projectorganisatie OostvaardersWold - Provincie Flevoland

Visarenddreef 1

8232 PH Lelystad

t. 0320 265 702

oostvaarderswold@flevoland.nl

Samen werken aan nieuwe natuur en recreatie

OostvaardersWold is een project van de provincie Flevoland met de gemeenten Almere, Zeewolde en Lelystad, het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, het Waterschap Zuiderzeeland en Staatsbosbeheer. Samen werken zij aan de ontwikkeling van een gebied in Zuidelijk Flevoland dat grootschalige nieuwe natuur, water en recreatie combineert.

PROVINCIE FLEVOLAND

OOSTVAARDERSWOLD

OOSTVAARDERSWOLD. SAMEN WERKEN AAN NIEUWE NATUUR EN RECREATIE